

M I L O U R B A N

ROZTOPENÉ SRDCE

Sú ľudia, ktorým rodné priezvisko nastačí, lebo nevystihuje ich povahu. Tak i on. Podľa rodu menoval sa Pavol Badáň, ale v Zábreži ho volali len „Zabíjakom“. Pod tým priezviskom ho poznali aj na okoli, lebo nebolo zábavy bez neho, a kde bol, nebolo bez bitky. Mal už krv takú nešťastnú že spenila sa pre hľúpe slovo, nahrnula sa mu do hlavy, a on, podlialtymi očami, so žilami sfa povraz na čele, vysahoval nôž a kial hlava-nehľava, rebrá-nerebrá.

Bolo mu to jedno.

Pokutovali ho neraz i zatvorili: raz na tri mesiace, raz na rok, ale sotva prišiel domov, badáňská krv sa ozvala v jeho žilách a Pavol Badáň už siahal po noži... Že ho neraz dokaličili, netreba ani spomínať. Vylíhal sa ako pes. Ani lekára nepotreboval. Okrútil ranu hocakou handrou a šiel znova, akoby nič, na novú muziku — do novej bitky.

Bol to jeho honor, ktorý mu nik nevedel z hlavy vytlačiť; jeho neskrotná náruživosť.

Kristka zas bola dobrá ako kus chleba. I pekná bola, a to tak, že ľudia nikdy nevedeli, či je Kristka krajsia ako dobrá, alebo lepšia ako pekná.

Len rodičov mala nanič.

Tí to tak narafičili, že ju vydali za neho, veľkého bitkára Pavla Badáňa. Vydali ju, hoci nechcela. Ale toľko jej hučali do uší, že si nakoniec pomyslela:

„Poručeno bohu!“

A šla.

Ukázalo sa to hneď na svadbe. Muzika hrala do pretrhnutia, Kristka tancovala s prým družbom a usmievala sa. A to bolo jej neštastím. Lebo keď sa Kristka začala usmievať, usmievala sa tak milo, že ten, čo bol najblížsia k nej, hneď stratil hlavu.

Prvý družba hľadel na jej úsmev a hlava sa mu potočila. — Kristka, — vrávi rozčiteným hlasom, — prečo si sa len vydala?

— A ako? Starou dievkou ostaneš? — ona mu na to.

— Ale to si si už lepšieho nemohla vybrať.

— Ved’ Pavo nie je zlý.

— „Zabíjakom“ ho volajú a nôž za sárou nosí.

— Nebude, — usmieva sa Kristka.

— On príde k rozumu.

Slová má ešte na jazyku, úsmev na tvári a Pavol Badáň už stojí pri nej. Chytá ju za ruku, šarpe ňou a kričí, ako zlým duchom posadnutý.

— Co? Čo to...?! Ešte si ani moja nebola, a už sa na iných usmieváš?

Drží ju a hľadí na ňu ako vlk z maku. Ľudia sa zbijajú dokopy a tetky z kúta volajú:

— Pavo, Pavo, majže rozum!

Pavol však rozum stratil. Dvíha ruku, že Kristku uderí, ale mládenci, strašne rozhnevani, že na svadbe, a už na ženu ruku dvíha — zvierajú ho sťa obrúč. Pavol siha za sáru, po nôž, ale mládenci ho už nesú na dvor a vykrikujú ako búrka:

— Von s ním, s čertovým semenom! My ho naučíme móresu...

Nesú ho ako kus dreva, teperia k dverám, ale vo dverách stojí Kristka. Vystiera hlavu, ruky vystiera a rozkazuje:

— Ani krok ďalej!... Pusťte ho!

Mládenci nechápu. Prekvapení hľadia na ňu. Sputujú sa: — Co to? Čo to?

— Môj muž! — odpovedá Kristka.

A keď mládenci ešte hľadia a ešte nechápu, odhadzujú ich nabok celá zmenená, stavia Pavla na nohy, hľadí ho po tvári a vrávi sladkým hlasom:

— Môj Pavo, môj, môj...

Mládenci krútia hlavami a trácia sa po jednom von. Tetky v kútoch hmkajú a šuskajú si:

— Videl to kedy svet?

Veru nevidel! A nevidel ani Pavol Badáň, lebo si oči rukávom pretiera

a hľadí na Kristku ako práve uliahnuté teliatko na nové vráta.



Tak. Len čo sa oženil, zmenilo sa v jeho živote všeľičo.

Ani sa nenazdal.

Ani sám nevedel, ako sa to stalo.

Raz keď sa chystal do krémky a Kristka tiež, Pavol Badáň pristúpil k nej a len tak cez zuby:

— Nepôjdeš!

Kristka si ho nechápavo obzrela.

— Pôjdem! — zapriečila.

— Nepôjdeš, vravím! — zvolal Pavol Badáň už nahnevaný.

Ale Kristka kľakla pred neho a ovinula mu nohy rukami.

— Pavuško, pojmi ma, — zaprosila.

— Pavuško, holúbok môj... Kde muž, tam i jeho žena, kde ty, tam i ja...

Hej, ved’ nik ho ešte tak pekne neprosil! Nik ho nepohladkal, nik mu nepovedal láskavé slovo, a to práve vtedy, keď sa najviač potreboval. A tu ho odrazu tak pekne, tak úprimne prosil... Nebol z mäkkého dreva, ale jej slová ho omáili. Hned by si bol kľakol k nej i objal ju, ibaže sa to nevedelo na chlapa, a to ešte na Pavla Badáňa, ktorého nikdy nevidel pokoríť sa. Naroval sa teda, zamrazil sa i zahndral čosi, ale keď Kristka predsa išla s ním, nepovedal už ani slova.

Boli obaja v krémke. Pavol Badáň hľadel bokom na Kristku, mračiac sa, staby ho mrzelo, že je pri nom. A museli mu čudné myšlienky mûtiť rozum lebo sotva starý Hliva odhlásil desiatu, znezdrydy vstal pozrel na Kristku a len tak cez zuby:

— Pod!

A išli domov.

Pavol nič a Kristka tiež nič.

Len krémár hľadel za nimi očami ako päť veľkými.



Kto vie prečo, ale Pavol Badáň začal vystávať zo zábav i z krémky. V Lučatíne kohosi poklali, a Pavol Badáň neboli pri tom, v Belej sa pobili mládenci — a Badáňa nevideli medzi nimi.

To hneď vrazilo ľuďom klin do hľavy.

— Polepšil sa, — vravia jedni a cítia akési zadosťučinenie.

— Nevídali! Žena ho má v hrsti, — šuskali si škodoradostne iní.

A všetci to zvalovali na Kristku.

— Co je to...? Co je s ním? — čudoval sa každý.

A nedalo im to pokoja, lebo ľudia sú už taki: keď si zlý, mrzí ich, a keď si dobrý — mrzí ich tiež.

Raz ho kdesi v krémke pristihli jeho bývalí druhovia, slobodní ešte. Sadnú si k nemu a začínajú dojedaať. Obrajú ho, prezeračú od hlavy po päty, a hľa: Pavol Badáň ani noža za sárou nemá.

Dali sa do smiechu.

— O, Pavo...! A kde máš nôž? — sputyjú sa ho udiveni.

— Doma som zabudol, — vyhovára sa Badáň.

— Nezahrázavol ti ešte? — dopačujú ho.

— Čoby zhrázavol, — fufne on pod nos.

No, musel za toľký čas. Musel! Lebo keď žena chlapovi raz prífahne nohavice...

Mládenci sa smeju.

— Mne veru nepríahlala, — oháňa sa Badáň. — Ja som si ju omotal okolo prsta.

— Vidíme.

(POKRAČOVANIE NA STR. 4.)

ŽIVOT

KULTURNÉ SOCIÁLNI ČASOPIS

BREZEN — MAREC — MARZEC Nr 3 1966 Cena 1 zl.

MOST NA TRASE MĚSÍC-ZEMĚ

Zdařilé přistání "Luny - 9" vyvolalo velký dojem. Byly tím ukončeny pokusy ovládat vstupní techniku lachodného přistávání vozidel na sousední planetě a zahájena etapa přímých zkoumání povrchu Měsíce, jejichž výsledky musí být podrobně známy, nežli se na cestu vypraví lidé.

"Luna - 9" se skládá z vlastní automatické stanice, oddělení s řídícím zařízením a z části s pohonnou energií. Celková váha "Luny - 9" vynáší 1538 kg.

Stanice je hermetická nádrž v níž je uložen palubní rádiosystém, elektronický blok s funkčními programy, systém termoregulační, vědecké aparatury a zdroje energie. Kromě toho má stanice ještě televizní zařízení. Na zevní straně stanice jsou připevněny do jejího trupu antény, amortizátory a clony, které chránily televizní zařízení před možným poškozením při přistávání.

"Luna - 9", sovětská automatická stanice 3. března v místě měsíčního Oceánu bouří ukončila svůj naprogramovaný průzkum Měsíce. Předala na Zemi celou sérii neobvyčejně zajímavých snímků povrchu stříbrného globu

Během poslední fáze letu, těsně před dotknutím s povrchem Měsíce, stanice se odpojila od věhikulu a klesla v určité vzdálenosti od pohonného zařízení.

Co můžeme očekávat od průzkumu Měsíce, provedených "Lunou - 9" a celou řadou analogických sovětských a amerických stanic, které v nejbližší době poletí na Měsíc a také tak přistanou? Seznámíme se podrobně s povrchem Měsíce, alespoň oblastí, vybraných pro přistání. "Mechanické ruce" stanic nabízí a vloží do nich vzorky hornin, prachu a půrovitých substancí, která pokrývá stříbrný glóbus. Miniaturní chemické laboratoře provedou podrobné analýzy, jejichž výsledky obdržíme na Zemi již vyzkoušenou cestou. Podobným způsobem bude také určeno složení a intenzita kosmického záření, které dopadá na Měsíc a hlavně složky tohoto záření, které jsou slunečního původu. Tyto poznatky budou využity k přípravě výpravy věhikulu s posádkou.

na kterém díky této snímku, můžeme rozeznat podrobnosti jeden až dvou milimetrov. Vedle mapy Měsíce, která byla nakreslena díky výzkumu "Luny - 9".

ROZŠÍRENÍ OBCHODU ČESkosLOVENSKO - POLSKO

Ve Varšavě podepsali protokol o letošní výměně zboží a platech mezi Československem a Polskem. Obchodní obraty mezi oběma zeměmi se letos zvýší o více než 20 procent. Polsko doveze do Československa mj. zemědělské, stavební a matematické stroje.

Z DOMOVA A Z CUDZINY

POPRVÉ V POLSKU PREOKOVA - NI "ŽIVÉ" LEDVINY

bylo provedeno na klinice Lékařské akademie ve Varšavě. Operaci předcházely mnohaměsíční složité přípravy. Prozatím pacient s přeočkovánou ledvinou druhého jedince se nachází v dobrém zdravotním stavu. Nutno zdůraznit, že podobné zákroky s kládonymi výsledky provádějí pouze málokterá vědecká střediska na světě.

LETOSNÍ PLÁN: 25 TISÍC "URSUSŮ"

25 tisíc traktorů vyrobí v letošním roce Zaklady Mechanicke "Ursus". Z toho 8 tisíc bude "Zetorů - Ursus" o 40 HP. Souhlasně s usnesením KERM bylo v letech 1962-65 vydáno 1,6 milionu zlatých na rozšíření a modernizaci závodů "Ursus", čímž byla zvýšena jejich roční výrobní kapacita na 60 tisíc traktorů ročně. V mnohem kratší době, a sice v letech 1966-68 bude nutno uskutečnit investiční program obnášející částku 1,7 miliardy zlatých. Již v roce 1967 vyjede ze závodů 31 tisíc hotových traktorů.

NÁRODNÉ VÝBORY

V úrade Rady ministrov konala sa, ako každý rok porada predsedov prezidiu vojvodských a okresných národných výborov, venovaná prediskutovaniu najbližších hospodárských a organizačných úloh, ako aj spôsobov ich realizácie. Porady sa zúčastnili predstaviteľia najväčších straničkých a štátnych orgánov: Józef Cyrankiewicz, Stefan Jędrychowski, Ignacy Loga-Sowiński,

Marian Spychalski, Eugeniusz Szyr a iní, dalej vedúci a vyšší úradníci ministerstiev, centrálnych úradov, verejných organizácií. Prevládali problémy bytové a sociálnej výstavby, oprav a služieb obyvateľom, zásobovania, miestného hospodárstva, realizácie voľnebých návrhov. Pořade predsedal ministerský predsedatel Józef Cyrankiewicz.

MILION V PRAZE

Přes milion zahraničních turistů hostilo v minulém roce hlavní město ČSSR. Je to 25% více než v roce 1964. Většina zahraničních turistů přijíždí z NDR, NSR, Rakouska. 29 nejlepších hotelů v Praze bude sloužit pouze turistickému cizineckému ruchu a během letních prázdnin 4000 míst navíc ve studentských kolejích doplní v roce 1966 nové utocampinky, hotely a motely.

Władysław Gomułka ukončil 61 rok. Z celej krajiny, z měst, městeček i dedín — I. tajomník ústředného výboru PZPR obdržel nejsrdcenejší blahoželania veľa rokov zdravia, d'alších úspechov v stranické a štátnej pôsobnosti, ako aj v súkromnom živote.

Upozorňujeme našich čitateľov, že koncom marca bude sa konat v Moskve XXIII. sjezd KPZR. Pre dôležitosť problematiky, ktorá bude na sjezde diskutovaná radíme, aby ste pozorne sledovali priebeh zasadnutia, v dennej tlači a rozhlas.

3373 JEDNOTKY POD POĽSKOU VLAJKOU

Koncom roku 1965 pod poľskou námornou vlajkou plávali 3 373 námorné jednotky. Je to niekoľkost kusov viac ako minulý rok.

Poľská námorna flotila počítala celkom 1 369 jednotiek o výtlaku 1 milión 122,5 tis. BRT. Sú to obchodné, rybárske, prístavne, dopravné, pobrežné, technické i iné lode exploatované špecializovanými moriskými podnikmi.

Riečna flotila počítala v tom istom období 2 004 jednotky s výtlakom 422 200 DWT. Sú to dopravné lode, nákladne barky rôznych typov, remorkery, technické lode a iné.

23. FEBRUÁRA DEN SOVIETSKÉJ ARMÁDY

Dňa 23. februára Sovietska armáda slávila svoj sviatok. Tento deň SSSR a spriateľené krajiny spominali plnú výtažství, slávnu cestu Sovietskej armády od Veľkej októbrej socialistickej revolúcie po výfazstvo nad hitlerovským Nemeckom. Spominali jej slávnu misiu obrancu výdobytkov komunizmu a strážcu svetového mieru. Vo svete plnom napäťa taký obranca a spojencie je tiež zárukou našich výdobytkov a našej slobody.

STRATENÁ BOMBA

Hľadanie atómovych bomby, ktoré stratilo americké letadlo na španielskom pobreží kde sa aj rozobil, pokračuje. Vraj dve bomby ležia v hlbke 400 m v mori a majú byť vylovené. Američania pripisujú tomu veľkú dôležitosť nakoľko, ako sa zdá neboli to obyčajné bomby, ale najnovšie rakety s atómovou náložou.

Zatiaľ vláda v Madride, pre ohlas, ktorý mala celá záležitosť na verejnosti, zakázala prelet amerických lietadiel s atómovými zbranami na palube nad španielskym spojeneckým územím.

KOMPROMIS V LUXENBURGU

Zasadnutie šiestich ministrov zahraničných vecí krajín Európskeho hospodárskeho spoločenstva bolo ukončené kompromisom. Jednalo sa o dohodu postava Francúzska, ktoré od júna m.r. prakticky bojkotovalo orgány EHS s postojom ostatných partnerov t.j. NSR, Talianska, Belgicka, Holandska a Luxemburska. Kompromis zaistuje návrat Francúzska k spolupráci v orgánoch EHS, ale neznamená, že bolo dosiahnuté meritorické dorozumenie v sporných záležitostach.

*

Pri príležitosti 20. výročia povolania k životu Ochotnickej rezervy občianskej milice (ORMO), minister vnútra div. generál M. Moczar napísal list všetkým príslušníkom tejto organizácie, v ktorom podakoval za prácu vynaloženu na uprevňovanie zákonitosti v našej krajine a prial im veľa úspech v ďalšej práci, ako aj v osobnom živote.

Deň žien — to je "Kvetok pre Evu", to je krabička bonbónov pre babičku, blahoželania mamičke a pre manželku okrem gratulácií darček, umývanie riadu po obedu. Do ruky ktorého efektov obliekli sme

ÚVAHA NA DEN ŽIEN

den 8. marca takéto reality spájajú sa nám v myšlienkach s Dňom žien. A predsa to nie je všetko. Z jednej strany naše zriadenie raz navždy zrušilo každé obmedzenie práv "slabého a krásneho poľavia". Ženy obdržali volebné práva, možnosti obsadzovania najvyšších postov, také iste platy ako muži za takú istú prácu atď., atď. Zial však ani ruka toho najspravidlnejšieho práva nesiahla do súkromného života, v ktorom nežné pohlavie ukazuje sa byť mocná a vytrvalá.

V národnohospodárstve (mimo rolnictvo a lesníctvo) zo 100 zamestnaných, 40 sú ženy. Tieto ženy pravidelné okrem svojej práce plnia si všetky domáce povinnosti. Nechcem týmto povedať, že muži doma nič nerobia, ale pozrieme sa pravde do očí. Ešte minulý rok ponosoval sa mi istý rolník na vidieku. Povedal, že ak by sa oženil s dievčaťom so svojou obcou, pracoval by lepšie. Lebo aj by pásala kravy na medzi, aj dievča malá by na hrbe, aj ešte ke tomu plielila by pančuchy. Do sféry takého uvažovania právo nemôže zakročiť, môže len morálne odsúdiť takéto vývody. Najlepšie bude ak to urobí každý jednotlivec a pozrie sa, čo sa skrýva za krabičou bonbónov alebo kvietkom pre Evu cez všetky 364 dni roka.

V poslednom čase veľa sa

vo svete písalo o tom, ako členka anglickej Izby Jordov, lady Burton vybojovala si právo, aby nemusela dávať dolu klobúk počas prejavu. Lebo zákon z roku 1621 vraví, že "lordi budú rečni postojačky a s odkrytom hlavou". Avšak v tejto krajine, v ktorej ženy prvé začali bojovať za svoje práva a kde vzniklo historické hnutie savantiek, podnes ženy majú nižšie platy ako muži, za takú istú prácu. Tažkosti majú nielen obyčajné ženy. Jeden časopis pre ženy Woman's Mirov píše, čo sa robi, ak kráľovna Alžbeta chce si vypíti čaj a zjesť šunkový chlebíček. Citujeme jednotlivé body za týmto časopisom:

1. Kráľovna volá paža a oznamuje mu svoje želanie.

2. Paža volá kastelána a komorníka.

3. Kastelán posiela svojho pomocníka do kuchyne.

4. Pomočník kastelána káže kuchárovi pripraviť chlebíčky a kucharke, aby pripravila čaj.

5. Komorník objednáva u službu konajúceho majstra ceramikom táčku, šalky a príbory.

6. Komorník ide do kuchyne pre chlebíček, a vo vedľajšej miestnosti berie čaj, šálku, tanierik, lyžicku a mlieko.

7. Vchádza do výfahu, aby si na vyššie poschodie a všetko odovzdáva pážatu.

8. Páža podáva kráľovnej podnos s čajom a chlebíčkom.

Uff! Ale nechajme starosti anglických žien vedť. Na deň žien, nie, už dnes, pozrieme naše snúbenky, manželky, matky a babičky nielen zo zorného uha tradičného "Kvietka pre Evu" ale tak, aby tento kvietok bol korunovaním našej celoročnej pomoci a nežnosti voči žene, ktorá má právo na rovnoprávnosť nielen vo verejnom živote, ale aj vo vlastnom dome.

JIRI

SPOLOČNE REDIGUJEME „ŽIVOT“ SÚTAZ-ANKETA S OD MENAMI

- 1.) Aká je tvoja všeobecná mienka o "Živote"?
- 2.) Pomáha ti "Život" pochopiť základné politické a hospodárske problémy krajiny?
- 3.) Ktoré články, s akou tématikou najradšej čítaš v "Živote"?
- 4.) Aké články chcel by si prečítať v najbližšom čísle?
- 5.) Ak by si bol redaktorom "Života", čo by si zmenil v časopise, ktoré témy by si pošíril a ktoré zužil, podčiarkni, ktoré problémy bolo by podľa teba treba širšie prejednávať na stránkach "Života"?
- politické záležitosti • hospodárske záležitosti • polnophodárske záležitosti • rady kútek pre ženy, kútek pre mládež • zo života ČSRS • iné — aké?
- 6.) Je podľa teba "Život" redigovaný prístupne? Ako sa ti páči grafická úprava časopisu, fotografie atď.?
- 7.) Považuješ za dobrý spôsob tlačenia v čestine, slovenčine a poľštine jednotlivých článkov a informácií, tak ako doteraz, alebo chcel by si to zmeniť?
- 8.) Od kde si čítateľom "Života", predplácaš "Život"? (na aké obdobie zaplatil si predplatné?)
- 9.) Aké iné noviny a časopisy čítaš, vymenuj!
- 10.) Písal si voľakeedy do "Života"? Chcel by si sa stať korešpondentom?
- 11.) Meno a priezvisko, presná adresa, vek?
- 12.) Pracovisko, funkcia alebo práca, ktorú vykonávaš?

Očakávame vaše listy
REDAKCIA

SOCHAŘKA LUDMILA STEHNOVÁ

Souhlasně s tradicí našeho časopisu představujeme čtenářům umělce českého a slovenského původu, kteří tvoří v Polsku. Posledně jsme Vás seznámili s Vladimirem Hessem z Lublina, Andzemjem Golasem z Jurgova a tentokrát — při příležitosti březnového čísla „Života“ věnovaného ženám — prezentujeme sochařku Ludmilu Stehnovou z Varšavy.

Stehnová umělecky tvoří ve Varšavě již přes deset let. Ačkoliv diplom — obor sochařství — obdržela v Praze, zde začínala svou uměleckou kariéru.

Má svou pracovnu v ulici Marchlewského 36, v posledním poschodi sedmi patrového činžáku a jak sama prohlásila, pracovna je krásná. Velmi prostorná, s řadou oken, přes které je vidět pouze oblaka, v tomto ročním období šedivé chuchvalce se sněhem. Umožňuje to odtrhnout se od městského chaosu, pouličního hluku, soustředit se na svou práci a snít o příznivém poměru veřejnosti k svým snahám. Všiml jsem si houby na stěně ... Nelze ji nakonec neuvidět prohlížíme-li si řady miniaturních sošek, spoustu sochařského mázání a jiné intimní drobnostky. Boj s tou houbou přerůstá možnosti umělkyně, ačkoliv se odhodlala k několikeré, nakonec neplodné, intervenci v administraci domu. Můj údiv vyvolává její filosofickou odpověď:

— Prostě, paradox naší doby. Snad jste s povšiml, že právě ADM krásně obnovuje schodiště. Pravděpodobně ještě nenastala doba houbaření.

Tím bylo vyčerpáno vedlejší téma, protože hlavní účel života Stehnové je výtvarnictví — sochy a kresby. Desítky této práce korunovala výstavou v létě roku 1965 v Galeri Twarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych

ve Varšavě. Nechť nyní hovoří odborník. O výtvarnictví Ludmily Stehnové napsal Ignacy Witz v „Życiu Warszawy“ ze 7. září 1965.

„V Galerii TPSP je právě výstava soch a skizz Ludmily Stehnové, české výtvarnice, která už mnoho let bydlí a pracuje v Polsku. Je to výstava neobvyklá sympatická, snad i víc než sympatická. Stehnová je zajímavá a nadaná sochařka, snažící se ve svých pracích ukázat a zdůraznit emoce činitele, snad místa dramatického. Nositelka stylistických znaků šedesátých let, doveďla při tom vytvářit sochy skutečně osobní. Nejjazímací je to, že to neodkrýváme ve formálních vrstvách, ale právě díky oné záhadné emanaci, s níž se setkáváme vždycky tenkrát, když umělecké dílo má zdůvodnění v upřímném prožitku. Kromě soch ukázala Stehnová velký výběr kreseb, které se mi zdaly být dokonalé, právě proto, že s výmluvnou sugescí ukazují pídení a poznavání a pochopení realizovaných, nebo pouze imaginovaných tvarů.“

Jak Stehnová našla svůj umělecký výraz? Kde nutno hledat jeho počátek? Šaima říká, že je to rodinné. Otec, který byl poštovním úředníkem ve Vavřinci, okres Mělník, kreslil a maloval jako zapálený amatér. Ještě dnes visí v její pracovně jeden jeho obraz. Avšak tato jeho výše se skončila tragicky. V 1942 byl hitlerovci zastřelen, protože byly u něho nalezeny kresby s protifašistickou tématikou. A snad právě to probudilo v mladé dívce snahu protestovat, touhu provojovat své názory na život sochou a kresbou. Další už je dílem Vysoké umělecko-průmyslové školy v Praze — ateliér profesora J. Wágnera a každodenní styk s polskými výtvarníky,

kterí vystavovali v Arsenálu v 1955. Od té doby také ona se podílela již na 10 výstavách v Polsku a také v Československu.

Nákončení našeho setkání se ptám umělkyně, co by chtěla přát při příležitosti Mezinárodního dne žen těm ženám, které, tak jako ona, spojily svůj život s výtvarným uměním: — Přeji jim — odpovídala — aby jejich práce byla chápána veřejností tak, jak po tom touží, a také aby se splnily všechny jejich touhy, nejenom ty každodenní a přízemní, ale také ty jediné, z oblasti fantazie, o něž není u žen nikdy nouze, jinak by snad nedovedly přemáhat všechny překážky.

Připojujeme se k tomuto přání a přejeme Ludmile Stehnové všechno nejlepší.

Hovořil:
Foto: MARIAN KAŠKIEWICZ



PRI PRÍLEŽITOSTI MDŽ VŠETKÝM ŽENÁM SRDECNE BLAHOŽELÁME ÚV ČsKS a REDAKCIA

O 12. hodine 45. minútach, vo štvrtok 29. septembra ministerský predsedu Veľkej Británie v spoločnosti Daladier sa dal za konferenčný stôl vo Führerhaus v Mnichove. Partnerom rokovania bol Hitler v spoločnosti Mussoliniho a predmetom rozborov, memorandum spracované vraj Mussolinim. V skutočnosti spracoval ho Neurath a Göring a po akceptovaní Hitlerom, memorandum zaslali v noci predhadzajúcej konferenciu Mussolinimu. Na žiadosť Hitlera a za mlčanlivého súhlasu Chamberlaina i Daladiera neboli tu predstavitelia krajiny, o osudoch ktoré rozhođnul mala konferencia — Československa. Bol to jeden z najvýznačnejších elementov mnichovského dohovoru.

Československú delegáciu, ktorú Hitler brutálne predvolal do Mnichova, vôbec nevpustili do konferenčnej siene. V sprievode gestapových agentov očakávala na výsledky v britskom hoteli.

Konferencia, s krátkou prestávkou na obed, trvala do neskorých nočných hodín. Mnichovska dohoda bola podpisana skoro rano 30. septembra. Vyjadrovala súhlas západných mocností, aby hitlerovské vojská vkočili do Sudet, ktoré boli neodlučiteľnou súčasťou Československa. Zasadnutie ukončili niekoľkými výrazmi uspokojenia. O niekoľko minút neskôr Chamberlain a Daladier stretli sa s československou delegáciou. Nepýtali si súhlas československej vlády, nežiadali, aby podpisali text dohody, jednoducho prečítali československej delegácií text mnichovskeho

dohovoru. Uplne jednoznačne potradiли československému velvyslancom v Berlíne Mastnému, ktorý stal na čele delegácie, aby sa priprásobili obsahu memoranda. Tým istým takzvané západné demokracie dovolili, aby Hitler ukoristil ich spojenca.

venska mala by pripať Nemecku. Radia bonskej vláde, aby neustupovala pred žiadnym nátlakom, aby si žiadala Sudety. Tak ako iní žiadajú Poľské západné územie.

Je samozrejme a asi nie je treba byť odborníkom medzinárodného práva, aby vedieť, že mnichov-

jeho zločiny, o siatke nenávisti proti socialistickým krajinám.

Charakteristickým príkladom tejto šialenej a ohrozujúcej mier politiky západonemeckého revanšizmu je tiež fakt rozšírovania v poslednom čase na území celej NSR, štvorstranného letáku, v ktorom činitelia „Spolku sudetských Nemcov“ vypočítavajú „zločiny“ spáchané na Nemcoch, a za „zločincov“ označujú Poliakov, Čechov, Angličanov, Američanov, Rusov, Juhoslovakov, Holanďanov i iné národy, ktoré bojovali proti tretej ríši. Podľa autorov tohto letáku „Hitler nikdy nič nemal proti týmto ľuďom“. „Vojnu nezačali sme my — hľasa leták — ale tí, ktorí už pred vojnou siali nenávisť proti nášmu národu, tí všetci, ktorí pred vojnou, počas vojny a po vojne vystupovali proti nášmu národu“. Takúto „pravdu“ hlásia tento a iné spolky a takúto „pravdu“ spoznáva mladé pokolenie, ktoré pozná vojnu už len z literatúry alebo z rozprávania. Elementy krikľavého preináčenia sú typické pre ozvučenie západného Nemecka.

Vývody štyroch profesorov, podporovaných rôznymi spolkami, hoci sú vedúcimi katedry medzinárodného práva západonemeckých univerzít a hoci jeden z nich je predsedom západonemeckej Spoločnosti medzinárodného práva, nevydržia najmenšiu kritiku práve z právneho hľadiska.

MNÍCHOV

Po návrate do Londýna premiér Jego kráľovskej vysosti oznamil davom ľudu, ktorí ho očakávali na letisku: Zachránil som mier najmenej na päťdesať rokov... Jedenašť mesiacov neskôr prepukla druhá svetová vojna, ktorej dvere otvorila mnichovska dohoda.

Píšeme totiž všetko nielen preto, že v marci je výročie obsadenia Hitlerom Československa a nie náhodou toto pripomíname. Lebo v západnom Nemecku bol uverejnený veľmi charakteristický traktát štyroch profesorov, vraj významných odborníkov medzinárodného práva, ktorí sa podujali nie veľmi vďačnej úlohy „zdôvodnenia“, že mnichovska dohoda podpisana roku 1938 platí nadále, čiže inými slovami — zámery Hitlera mali byť uskutočnené a časť Českoslo-

ska dohoda bola výrazom hitlerovskej agresie a bola podpisana bez toho, aby sa niekto spýtal, aká je vôľa národa Československa, bez súhlasu jeho vtedajších ústavných vládných orgánov. Tento fakt už, hned po vojne vojenský tribunál v Norimbergu, ktorý zistil, že mnichovska dohoda bola hned od začiatku neplatná.

Ale nejedna sa o právnu stránku tejto otázky a západonemeckí profesori medzinárodného práva výborne to vedia. Jedná sa o medzinárodný aspekt záležitosti a vytváranie stále nových argumentov pre revanšistický povyk, ktorý pod patronátom bonskej vlády ma meno v NSR. Jedná sa o pokus reabilitácie hitlerovskej politiky a sňatie z Hitlera zodpovednosti za

A mládenci sa smejú znova.

Pavla Badáňa taká reč hrozne dopálila. Jemu že by žena nohavice príťahala...? O! To už nie. Nesmeli by ho Badáňom a „Zabijakom“ nazývať. Nie, on nie je z dreva, ktoré len tak na kolene ohneš. Ale keď sa lepšie zamyslel, zbadal, že v poslednom čase sa vskutku ticho správal. Prečo? Nevedel sám len cítiť, že Kristka, že žena mala v tom prsty. Ona chodila za ním. Je pravda, že mu nebránila nikdy, že mu nevyčítala, ale možno práve preto... Pre ňu sa nebíl, pre ňu sa neopjal. Ale — čert mu posvetil oženit sa... Priviazal si ju na krk, a ona teraz všade ako zvonec za ním. Preto ludia myslia, že zbabšiel, že mu žena nohavice príťahla.

Nedá on o sebe také reči šíriť.

Nedá!

Opitý prišiel domov; zažal lampu, vytiahol nôž z police — starý, známy nôž, ktorého sa ludia toľme báli — a začal ho čistiť. Lebo naozaj: bol zhrdzavený.

— Pavo, a čo to robíš? — sputuje sa ho Kristka z posteľky.

— Nôž čistím, — sŕňa on zlovesne. — V nedelu bude v Lučatíne muzika.

— A čímže ho čistiš? — zaujíma sa ona akoby nič.

— Handrou.

— Poďkaj, Pavo, to ti nepustí, — vraví mu a vstáva z posteľky. — To musíš pieskom alebo popolom.

Vstala, vyšla pod stenu a doniesla mu piesku.

— Tu máš, — vraví — tým sa ti bude lepšie čistiť.

Pavol si sadol na lavicu, pozrel na Kristku, a v hlave sa mu všetko pomalo.

V.

Začudovali sa Lučatinci, keď Pavol Badáň prišiel. Dávno ho už nevieli ani nepočuli o ňom. No Pavol Badáň po starom sa uvelebil za stolom a rozkázal si pálenky.

Sedel a pil.

— Dávno ste u nás neboli, — privávajú sa mu známi po dobrom.

— Veru, dosť dávno, — prisvedča Badáň.

— Že ste sa oženili?

— Oženil, — omála ako plánku.

Aj sa hanbí, že s takou nechuťou hovorí. Kristka je dobrá žena. Tá si to veru nezasláži. Nuž ale... To už ten vzor taký nešťastný.



IV.

Na zábavu do Lučatina jednako len išiel. Býval tam povestné zábavy, najpovestnejšie zo všetkých na okoli. A Pavla Badáňa viazali k Lučatínu aj rozličné spomienky: tam vykrúcal Evu Košarišanovú, dievku silnú ako chlap, ta chodieval ešte pred dvoma rokmi na zálety k mladej vďove po Ondrejovi Ligasovi, pri ktorej mu raz hlavu kameňom prebili...

A mal tu i staré, nevyrovnané účty, Oj, a aké! Keď si spomenul na Martina Mahúta, ktorý ho tak doráhal, že aj pomyslieť na to sa hanbil, zuby mu mimovoľne ušli a zakresal nimi, div sa mu iskry z úst neposýpal.

Ožili tie spomienky v ňom, rozbíkali sa ako podráždené osy a Pavol Badáň nemohol odolať. Aj tak myslia o ňom, že zbabšiel... Dobre! Ukáže im, psím synom.

V nedelu popoludní si oblieka nové súkennice, strká nôž za sáru a pohvizduje si ako kedysi za mládencu.

— Kdeže sa zberáš? — pýta sa ho Kristka.

Pozrie na ňu zlým-nedobrým a odsekne:

— Čo sa do toho?

— Veď nič, — ticho Kristka, — ale jednako by som chcela vedieť.

— To nie je pre ženy! — on na to.

Potom sa zafal a Kristka nemohla už vytiahnuť z neho ani slovo. Len na odchode pohodil:

— Zbohom sa tu maj!

Stál na chodníku, ale akoby mu čosi pokoja nedalo. Obrátil sa, priložil ruku k ustám a zavolal:

— Aby si sa mi nepohla z domu!

A pohrozil aj prstom.

A ona, chudera, stála pri záhradke pred domom: ruky zastrčila pod zásteru a tvár, keďže bol za ňou bazový ker, mala bielučkú — bielu ako mlieko.

A hľadela za ním ako malé, opuštene jahniatko.

Zábrežci sa tiež púšťajú do tanca. Nedajú sa zahanbiť.

— Držte sa, držte, chlapci zo Zábrežia! — volá na nich Badáň a oni, natešení, že ho medzi cudzimi vidia, volajú naň:

— Vitaj, Pavo! Aj ty si tu?

Len v kúte si akísi dvaja z Lučatína pošúškávajú:

— Tito Zábrežci sa začínajú rozhadzovať.

Vlecie sa to tak až do večera: pekne, v poriadku. Len hlavy sú azda viac rozpálené. Pavol Badáň hľadí ani vlk z maku. Kristky už nevidí, iba Mahúta, ako sa krúti, sfably celá krémama bola jeho, a rad-radom berie Zábrežcom dievky z rúk. A tu sa mu pozdáva, že ho niekto do boku štuchá a šuska mu:

„Ukáž, Pavo, že si nezbabštel. Ved sa fa už čoskoro ani deti nebudú báť. Pozri, Mahút sa ti posmieva, a ty sedíš ani poleno!“

A vskutku: prisahal by, že sa mu Mahút do očí smeje.

To ho popchol.

Vstal, rozkročil sa, založil ruky na prsa a zvolal:

— Držte sa, držte, chlapci zo Zábrežia!

Jeho slová šľahli Zábrežcov ako bič, popudili ich, ako keď psa pohuckáš. Vzor v nich sa zdvíhol — vykrúcajú pod podivu sveta. Lakte vytrčili, takže im pomaly celá krémama patrí.

Ale Pavol Badáň šľahá ďalej:

— Hej, Zábrežci, hej, hej!

A Zábrežci výskajú, šalejú pod údermi ohnivých slov...

— Hej, hej! — tne do nich, že ho až samého dviha. — Hej, hej!

Môžno i krémama by sa rozkrútila pod nimi, keby ktorísi z nich nezavadil lakfom o Mahúta. Ten hned pustil dievku a zvrhol sa až vrefeno:

— Chruňo! Daj pozor, lebo ti krk vykrútim!

— Komu? — zaprel zábrežský doňho.

— Tebe! — zreval Mahút.

— Mne?

A tresk mu jednu.

Pavol Badáň len na to čakal. Lučatinci sa zosypali na Zábrežcov a nisy, lenže Badáň bol už tam, bil, kde zachytil, chytil a odhadzoval nabok. Ušlo sa aj jemu medzi rebrá, do prs, lež en akoby nič, bil ďalej, takže Lučatinci začali ustupovať, aj keď ich bola väčšina.

Všetko ostatné, čo len malo nohy, utekalo z krémama.

No Lučatinci sa nechceli zmierisť s takým koncom. Priplieli sa k stolom, začali z nich odlamovať nohy a s nimi sa hnali na Zábrežcov. Zábrežci sa dali zase do výčapu, a o chvíľu neboľo na ňom jedinej laty. Rozbili aj lampu, a keď v krémame zavrádila tma, keď už nevideli, koho vlastne bijú, vyvalili sa na cestu. Vybehol i Mahút, Badáň ho však zočil, vypánil za ním a vohnal ho vo dvore do kúta.

— Máme fa, diabol! — zaškrípal zubami a vytiahol nôž spôza sáry. Zahnal sa, ale vrtký Mahút ho udrel po ruke. Nôž mu vypadol a Mahútovi sa podarilo zmocniť sa ho. On chcel odskočiť, no vtom sa potkol a spadol.

Potom ešte videl, ako sa ostrie noža nad ním mihielo. I pomysiel si: „Už mi je koniec!“ Lenže tu ktosi zneprázdny skočil pred nôž. Ozval sa ženský výkrik, a on zhrotený spoznal, v ňom Kristkin hlas...

VI.

Hej.

Ona bola.

Museli ju odviezť na voze.

Priviezli ju domov, uložili v komore a ranu, čo sa tiahla popri rebrách pod pravou lopatkou, zaviazali lanovou šatkovou. Nebola nebezpečná, no jednako silne krvácala, preto sa Kristka nesmela hýbať. I ležala tichučko, s bledou tvárou v posteli, podobná

veľkému, dobrému decku. Kto na ňu pozrel, musel ju poľutovať.

Len Pavol Badáň ju nepoľutoval. Aspoň navonok nie. Chodil akolo nej ako vlk, sekal očami, potom udielal pásťou o stôl a klial, až sa ozývalo.

— Nič sa nestalo, Pavuško, nič, — miernila ho ona. — Vyzdraviem, a buďe zas dobre.

— Ale po čo si sa tam vliekla? — zazúril hoci vedel, že nebyť Kristky, bol by vtedy v Lučatíne zuby nechal.

— Za tebou, Pavko, za tebou, — tak ona pekne, ticho. — Kde muž, tam i žena, kde ty, tam i ja... A ja som tušila, cítila som, že sa tam dačo stane.

Pavol zahrešil ešte raz, ale nevediac, čo na to povedať, sklonil hlavu a vyšiel von, aby sa nadýchal čerstvého vzduchu. Jesenné hviezdy sa jagali nad ním ako svetlá ďalekého ozrnutého mesta, strechy chalúp sa zatíňali do belasej oblohy sfa fažké, čierne sekery a on, opretý chrbotom o záhradku, len mysel a mysel, a nechápal z tohto pokojného sveta vobeč nič. Videl už všeličo, ale to ešte nevidel. Žena chlapa bránil, dať sa nožom bodnúť medzi rebrá preho a potom povedať: „Nič sa nestalo, Pavuško...“ Nie. To nechápal. Keby mu aspoň vynadala, tomu by rozumel, to by malo zmysel. Ale takto...

Pavol Badáň krútil hlavou. Pozrel raz hore, raz dolu a žaloval sa řuďom:

— Tá moja žena, už ako Kristka...

Checel sa rozhovoriť, ale hned zbadal, že na to, čo chce povedať, nemá primeraných slov. Preto len rukou hodil a doložil:

— Veď viete...

A iným zas vravel:

— Čudná, strašne čudná žena. Ja sa pobijem, hanby narobím, a ona ani slova.

V tých dňoch prišli raz Kristku pozrieť jej priateľky. Pavol Badáň bol v izbe i počul, ako sa Kristka v kómore žaluje:

— Len môj Pavo... Ani neviem, či ho operú, či mu poriadne uvaria...

To ho dorazilo. Cítil, ako mu stárosť oňho, sálajúca z Kristkiných slov, prenikla až do kostí, ako ho jej dobrota zmrvila a otriasla nim v základoch. Hľa, tam leží chorá; on je na príčine, a ona ešte povie: „Len môj Pavo...“ Ani neviem, či ho operú, či mu poriadne uvaria...“

Najprv ho ovalila taká hanba, že chcel utiecť z domu. Ale potom si to rozmyslel. Sotva Kristine priateľky odíšli, vzchopil sa a vošiel do komory. Sadol si na posteľ, Kristke k noham, zvesil hlavu a hľadiac do zeme, dlho nepovedal ani slova.

— Čo ti je, Pavko? — spýtała sa ho Kristka.

— Nič, — odvetil.

— Ako nič?

— Tak.

— A prečo tak sedíš?

— Len tak.

A hodil plecom.

Kristka sa však nedala odbiť.

— Ale predsa ti čosi musí byť, — snorila ďalej.

Odvrkol:

— Nič mi nie je, povedám!

Kristka si vzduchla, utíchla a Pavol tam sedel bez slova do večera. Keď sa zmrklo, vstal a pozrel do okna, potom si znova sadol a sedel ešte chvíľu. Vtom sa však odrazu strhol a chytil Kristku za ruku.

— Kristka! — vybuchlo z neho.

— Co je, Pavko?

— Ja som si ľa nezaslúžil.

— A to už prečo? — pýtała sa očividne udivená.

Ale Pavol Badáň neodpovedal. Prisitol si len jej ruku k tvári a Kristka cítila, ako kvapká na ňu čosi žeravé, tažké sťa rozpálená ocel.

Boli to slzy — kvapky z topiaceho sa tvrdého chlapského srdca.

PÄŤ OBDOBÍ ŽIVOTA ŽENY

Zeny žijú priemerne o päť až osem rokov dlhšie ako muži. Zachovávajú si tiež lepšie a dlhšie telesnú aj duševnú sviežosť. Všetky doterajšie prieskumy dokázali, že ženy dosahujú najvyšší pracovný výkon medzi 45. až 60. rokom svojho veku. (Uverejňujeme niekoľko úvah podľa záhraničnej tlače).

V západných krajinách však existuje taká tendencia, že takmer všetky pracovné odvetvia odmiestajú zamestnanávať staršie ženy, a to už o desať až pätnásť rokov skôr ako starších mužov. Ako vysvetliť tento rozpor? Ženy v zrelohom a vyššom veku preštvávajú byť „slabým pohľadom“. Z psychologických, fyziológických a spoločenských dôvodov sú tým „slabým pohľadom“ jedine v období plodnosti a materstva.

Zivot ženy možno rozdeliť na päť období: desať rokov detstva, osem až desať rokov dospeva-

nia, dvadsať až dvadsaťpäť rokov plodnosti a asi tridsať rokov zrelosti. Skutočná vegetatívna senilita sa u väčsiny žien prejavuje všeobecne iba v priebehu veľmi krátkeho času, alebo dokonca iba krátko pred smrťou.

Počas istého výskumu položili otázky skoro 50 tisícom žien každého veku a každej pracovnej kategórie na pracovné výkony pred 40. rokom a po 40. roku veku. Pri tých ženach, ktoré vykonávali s úspechom zodpovedné povolanie, vždy zistili dobrú hormonálnu rovnováhu a tehotenstvo bez komplikácií. Staršie ženy, ktoré dosiaľ v povolani mimoradne úspechy, mali vo väčšine prípadov v svojej mladosti iba málo porúh. Naopak však, asi 75% žien, ktoré usudzovali, že ich celý život bol viac menej neúspešný, mali skutočné gynekologické ťažkosti.

Priemerný vek žien robil roku 1938 iba 55 rokov. Roku 1958 už stúpol na 70. až 73 rokov. Zatiaľ čo v predchadzajúcej generácii znamenalo klimaktérium koniec života, dnes znamená iba krátky prechod medzi dvoma

rovnocennými časovými obdobiami, medzi plodnosťou a funkčnou zrelosťou.

Ako musíme teraz hodnotiť staršie pracovníčky? Prieskum žien starších ako štyridsať rokov zistil vzrast únavy a zreteľný úbytok pamäti, ale oproti tomu v 65 – 90% prejavili tiež ženy zvýšenosť výtrvalosť energiu, pravidelnosť a organizáciu pri práci, ľahšie sa vypořadávali so svojím okolím a skoro vo všetkých prípadoch sa u nich zistila väčšia celková stabilita.

V rámci výskumu vypočuiť tiež viac ako 10 tisíc riadičiek závodov a vedúcich osobných oddelení. Neprajavili tendenciu zamestnávať hlavne mladšie pracovné sily. Podľa ich skúseností klesla pracovná absencia so vzrástajúcim vekom. U mladých žien, najmä matiek s malými deťmi, je absencia dva razy väčšia ako u mužov. Od štyridsiatich rokov dosahuje skoro tú istú výšku a často je u žien absencia dokonca nižšia ako u mužov.

Dokázalo sa, že najvyšší pracovný výkon dosahujú ženy medzi 45. a 60. rokom.

Dávno pred prvým krátkom, prvým písmenom prvého, pred prvou tonou uhlia, prvou brázdou umu, pred trémou prvej lásky a prvým chrbárom holením,

do plienok nás zabalili ruky ženy.

Tie ruky matky, dievky, ženy vodili nás po schodoch a potom objímali vásnivo. A my sme boli v nebi.

Ruky, nosiacie sladkosť nákupov, vnárajúce sa pod sneh mydlín a od lúhu ružové jak jar, nenahraditeľné pochromovaným robotom, ruky hladkajúce, vôňu soboty nám ustlú na parket, ruky, čo nie sú nikdy prázne, čo navliekajú nite do ihly a život do jeho zmyslu.

Tieto ruky sú pravá sviatosť oltárna temného a bezbožného ľudu.

Keby všetky ženy sveta zdvihli ruky, narástol by strašný, neprestupný les, cez ktorý sa neprerupe meč. Keby vzbliklo nad planétou toľko rúk, bola by to jedna živá ruža z jemných lupňov. Keby ženské dlane do rúk vzali bombu, ticho, isto, opatrné, tak ako ľudstvo po stáročia vkladajú do detských postielok, vložili by ju do hrobu.

PAVOL KOYS

VŠELIČO O KONOCHE

Riaditeľ žrebčinca v Racote Wołkowiński rozprával mi, že jeden Belgický kúpil u neho koňa. Za tohto koňa dostal štátne majetok ku ktorému patrí aj žrebčinec skoro 200 tisíc zlôtých. Ale nie je tu zajímavá finančná stránka. Zaujímavé je to, že tento belgický občan kúpil koňa, aby na ňom jazdil do práce. Snobizmus alebo nutnosť, spýta sa na tomto mieste každý? Určite je tu aj dávka snobizmu, opodstatneného snobizmu. Lebo každodenná cesta na koni do práce a späť — je veľkou injekciou vzdachu a športu, to znamená zdravia. Ale okrem toho, tvrdil Belgačan, cesta do továrne na koni je kratšia ako autom, lebo početné automobily na ceste robia cestu pomalou a okrem toho nútia k neustálej napätej pozornosti, a čo sa s tým spája k neustálemu napätiu nervov.

Ako sa v Poľsku stváraju otázka chovu a potreby koňa? Je tvrdenie, že kôň následkom mechanizácie je prežitkom pravdivé a opodstatnené? Každý gazd hrá na svojom koníku určite by bol prekvapený takoto otázkou. Pre neho kôň je dôležitým pomocníkom v gazdovstve, jeho okrasou a zároveň dopravným prostriedkom. Budeme však na otázkou odpovedať nie z hľadiska sedliaka konkrétnego užívateľa, ale predkladame názory odborníkov na túto otázkou.

Prof. dr. Witold Pruski píše o tom:

„Súčasne sa stále znížujúcim sa počtom koni v poľnohospodárstve a doprave stúpajú požiadavky týkajúce sa zvýšenia kvality konského záprahu, tak, aby produktivita kryla stúpajúce náklady na konia. Zároveň rozširuje sa špecializácia chovu koni rôzneho druhu pre rôzne potreby, a to tak pre prácu, ako aj pre šport.“

Iný hlas mgr. inž. Zdzisława Hrobonu:

„Súčasne, v období mechanizácie, kôň vo veľkej miere bol nahradený motorom. Stratil svoj význam v armáde, bol vytlačený z diaľkovej dopravy, používa sa však a to vo veľkom v našom rolnictve. Je pravdou, že aj tu motorizácia značne obmedzuje požiadavky po konských praconých silách, avšak určitý počet koni, ako doplnenie mechanických pracovných sil, ešte dlhé roky bude nutné. Poľsko, ktoré ma pomerne slabo rozvinutú mechanizáciu a veľa rozdrobených gazdovstiev, čo značne stáhuje používanie strojov vo väčšom merítku, má najväčší počet koni na 100 ha v Európe — 13 kusov. Tento počet sa však stále znížuje a predpokladá sa, že v najbližších 20 rokoch zníži sa na polovicu. Neskôr pravdepodobne znížovanie sa stavu koni nebude take rýchle.“

Podobná tendencia prejavuje sa aj v svetovom chove koni. Pred druhou svetovou vojnou na svete bolo 95 miliónov koni, súčasne stav koni dosahuje asi 60 miliónov a pomaly rok-ročne klesá. Súčasne v Poľsku máme asi dva a pol milióna

koni. Musíme si však uvedomiť, že posledná vojna mala vplyv nielen na zníženie sa stavu koni v Poľsku, ale úplne likvidovala naše žrebčince.

Treba bolo začínať všetko od začiatku.

V Poľsku sú štyri základne druhy koni: malopoľský, veľkopoľský, sliezsky a zosilnený (ktorý vznikol pod vplyvom studenokrvných rás). Okrem toho máme poľské primitívne kone — koničky a huculy.

Malopoľské kone majú veľmi vzácné vlastnosti. Výška asi 155 cm, váha asi 500 kg. Výborne sa pohybujú, sú odolné, nepreberateľné a dlho žijú. Majú živý temperament a preto vyžadujú starostlivu obsluhu. Delíme ich na tri základné skupiny: kone lubelské i kielecké, sadecke a dąbrowsko-tarnowskie.

Kone veľkopoľské sú ťažšie ako malopoľské (výška asi 160 cm, váha 550-600 kg). Dnes už sa nerozlišujú skupiny mazurská a poznańska, ale všeobecne sa uznávajú za rasu veľkopoľsku. Vyznačujú sa tiež dobrým pohybom, ale majú už kľudný temperament.

Kôň sliezsky je najťažším koňom z našich poloháčetných druhov (výška 160 cm, váha 600-700 kg). Je veľmi dobrý na ťahanie veľkých nákladov, výdatne sa pohybuje v pokluse a pomalom chode. Avšak ich chov je pomerne dosť nákladný pre ich veľkú váhu. Súčasne su snahy, aby tento druh konia sliezského zmienil a hlavne znížil jeho výšku i váhu, to znamená vypestovať ekonomickejší druh.

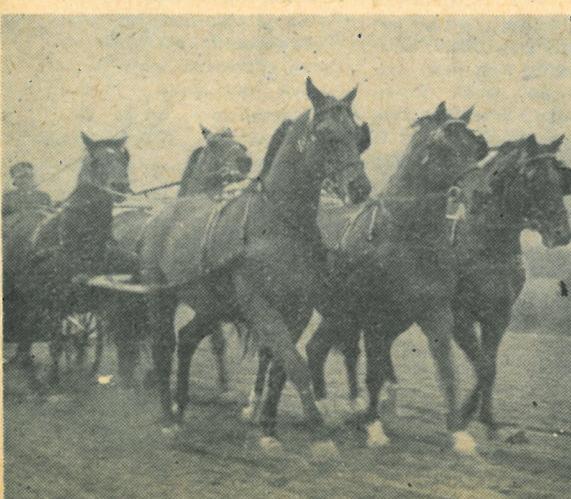
Kôň zosilnený značne sa líši od západných rás studenokrvných, pod vplyvom ktorých vznikol. Je strednej výšky a váži do 600 kg., je nepreberateľný a vytrvalý. Najťažším koňom zosilneným je kôň sztumský a najvšeobecnejším kôň sołtyský, najľahším tzv. kopczyk, ktorého chov je rozšírený najmä v severnej časti lubelského vojvodstva.

Je nutne spomenúť ešte chov malých koni, ktoré sa budú stále všeobecnejšie používať v rolnictve najmä na doplnkové a pomocné práce, zvlášť preto, že chov takýchto koni je lacný. Máme ešte naše primitívne koníky i horské huculy a z cudzích rás Fiordingi a Mur-Insulany. Kríženie týchto rás dáva vo výsledku dobrý typ koňa strednej výšky a váhy, ktorý sa teší uznáním rolníkov.

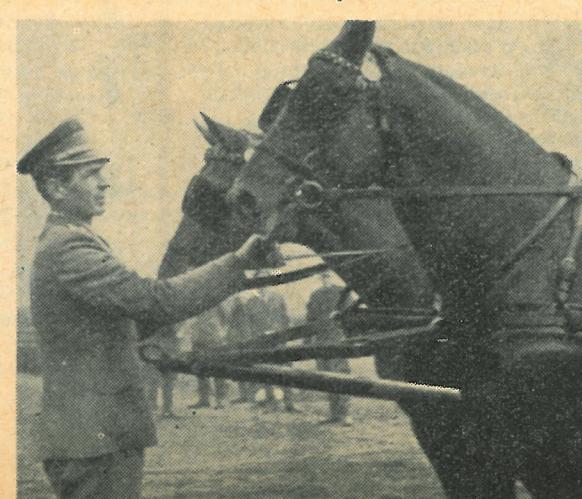
Chov koni v Poľsku môže sa pochváliť úspechmi v pestovaní všetkých uvedených druhov. Naša práca prináša výsledky tak v Poľsku, ako aj v Čechách, kde naše konie dobre sa predávajú. Túto prácu vykonáva veľa vysokokvalifikovaných ľudí, tak isto mnôhie inštitúcie zaoberejú sa touto otázkou. Štátne žrebčince pestujú dobre kone, ktoré môžu využívať naši rolníci.

Tekst a foto: M.K.

Silueta typického kočiša — uniforma, vojenské držanie a láska k svojim chovancom



Takouto „šestkou“ koni môžete si zacestovať v štátnom žrebčinci v Łacku.



ANEKDOTY

PICASSO: "LZE POCHOPIT LÁSKU?"

Co si myslíte, že umělec je kým? Hlupákom, který má pouze oči, jestli je malířem, uši, jestli je hudebníkem, nebo loutnu ve všech poschodiach srdce, jestli je básníkem, a zápasník — ten má pouze svaly? Naopak — umělec je současně individuum politické, stále reagující na veškeré plamenné, drastické nebo libezené dění na světě a celý se mu poddává. Ne, malíři větší není stvořeno k výzdobě bytů. Je nářadím boje, útočného nebo bráničího se před nepřitem.

Proč lidé chtějí za každou cenu chápát obraz? Lze pochopit lásku? Milujeme někoho podle logických pravidel? Milujeme touhou. Tak je tomu i v malířství. To je magie.

Všichni chtějí porozumět malířství. Proč nikdo nezkusil porozumět zpěvu ptáků? Proč milují noc, květinu, všechno co obklopuje člověka, a nepokusili se to vše pochopit?

LE CORBUSIER, svetoznámý architekt, ktorý zomrel prednedávnom, často vravel: "Som zástancom nízkych pováľ, lebo sú naklonené za milovaným!"

Angličanky o svojej vlasti: "U nás nie je nič vymyslené pre ženy, dokonca ani muži."

Chodili spolu celých 50 rokov a práve teraz rozhodli sa, že sa zoberu v Caracas (Venezuela). Ona, Laura, má 90 rokov, a on Socorro, 75.

ALFRED JARRY (1873—1907) autor známej satirickej divadelnej hry "Král Ubu", bol prepustený z armády za "myšlienkovú tupost". Raz Jarry, obracajúc sa na seržanta, ktorý mu rozkázal zametať dvor, opýtal sa: "Ktorí sú smerom?"

IGOR STRAVINSKÝ (83 ročný, významný hudobný skladateľ ruského pôvodu): "Keď som mal pätnásť rokov, ľudia sa nazdávali, že podľa toho ako som starý, som zázračným dielatom. Teraz to opäť opakujú."

RED. HĽBAVÝ

Je veľmi správne objavovať nové, ale zavše by sa zišlo objavovať aj to staré — zabudnuté.

V láske je veľa pokročilých; najlepšie sú však na tom predsa začiatoknici.

Nemusí byť ešte znakom mladosti, ak dospelý má nápadu ako diela.

Cynik si vzdychol: panebože, ochráň ma pred priateľmi — so svojimi nepriateľmi sa už vyporiadam sám.

Naj slabší je ten, kto stratil dôveru v seba a vo svoje sily.

DIVY RASTLINNÉHO SVETA

Všade sa stretávame s rastlinným svetom. Obklopujúce nás stromy, mach, porasty a tiež hriby paprade a veľa iných rastlín tvoria svet flóry s ktorým sa každodenne stýkame. Svet rastlín vyznačuje sa veľkým bohatstvom foriem, má nezpočitatelné množstvo javov zaujímavých a prekvapujúcich. Napríklad existuje rastlina, ktorej korene rastú dohora alebo rastlina, ktorá vyučuje teplo. Dalo by sa veľa vráviť o mnohých iných zvláštnostiach o rastlinách, ktoré cez celý život majú len dva listy, mäsožravých či „padajúcich z neba“.

Pre nedostatok miesta nebudem však písť o základných princípoch života rastlín, ich rozmnovenia, kvitnutia, tvároch, jedným slovom o tom všetkom, čo poznáme. Uvedieme len niektoré zaujímavosti. Napr. čierny topoľ (Populus nigra) má až 23 miliónov semien, šľachetný tabák — 360 tisíc. Samozrejme tieto údaje sú len približné, lebo počet semen závisí od počtu kvetov, a tam sú podľa okolnosti značne rozdiely. Avšak vzdialenosť, na ktorú padajú semená a ich váha, dajú sa pomerne presne ustačiť; semená sŕdček obyčajnej, ktoré väzí 0,008 grama padá na vzdialenosť skoro päť metrov a vlečieho bôbu na vzdialenosť až sedem metrov. Sú však rastliny, ktoré pre mimoriadne podmienky napr. vysokohorské či polárne nemajú semená. Sú to tzv. rastliny živorodné. Rozmnožujú sa cestou buliev ako stavikrv živorodný (Polygonum viviparum). Na tejto rastline namiesto kvetov vznikajú maličke buľky, ktoré potom menia sa na listy a po opadnutí zapúšťajú korene priamo do pôdy.

Kto má záhradku určite si všimol, že isté kvety otvárajú a zatvárajú lupienky v určitých hodinách. Vieme, že matejka

Z ODBOROVÉHO ŽIVOTA UČITEL'OV NA ORAVE

Pred nedávnom v Jablonke v budove lýcea konala sa volebná schôdza odborovej organizácie Svazu poľských učiteľov z terénu Oravy. Je načim pripomeneť na tomto mieste, že spomínaná odborová organizácia, zoskupujúca učiteľov skoro všetkých oravských dediniek, patrí k najväčším v novotarskom okrese a počíta 120 členov.

Schôdza poskytla členom organizácie možnosť zhodnotenia vlastnej práce a predovšetkým práce ustupujúceho výboru, za posledné tri roky jeho činnosti. Bola tiež príležitosťou pre usmernenie ďalšej činnosti organizácie. O tom, že učitelia Oravy správne chápú prácu vo svojej organizácii nasvedčuje aj to, že napriek nepriaznivým poveternostným podmienkam, skoro všetci sa zúčastnili volebnej schôdze.

Po voľbách spočítajacej a navrhovej komisiu, ako aj komisiu-matky, ujala sa hlas predsedkyňa ustupujúceho výboru Kasperczyková. V prvej časti svojho vystúpenia charakterizovala prácu poľskej odborovej učiteľskej organizácie za povojnové obdobie a poukázala na to, že táto patrila vždy k avantgarde, ktorá klesnila cestu novým pokrovkovým myšlenciam a ideálom. V ďalšej časti referátu vravela o práci jablonského výboru odborovej učiteľskej organizácie. Zistila, že výbor sa vo svojej práci pridržiaval návrhov poslednej volebnej schôdze a pracoval podľa smerníc na nej ustálených. Organizoval spolu s vedúcim tunajšej pedagogickej komisie Józefom Jachymiacom pre svojich členov trikrát do roka didakticko-metodické konferencie. Okrem toho organizoval pre ochotníkov niekoľko zájazdov do turistického pásma v Československu, do divadiel v Krakove, výlet „Po stopách renezancie“. Ďalej upozornila na to, že

intenzívne kvitne večer a práve vtedy príjemne vonia. Samozrejme na kvitnutie majú vplyv svetlo a teplota.

Keď už vrávime o kvitnutí je zahodno poznamenať, že sú rastliny, ktoré kvitnú dlho alebo krátko. Koleneč rollný (Spergula arvensis) kvitne len 5 hodín, povoja — 10 hodín, ale už stavač od 40 do 135 dní. To ako dlho kvet kvitne závisí tiež od počasia. Tak isto dĺžka života rastlín je rôzna a pohybuje sa od piatich rokov do... 1300. Len niektoré jednoduchšie rastliny žijú minuty, hodiny, dni. Napríklad sto rokov žijú: jelša sivá, bez, magnólia, pásťo rokov žijú — sosna, topoľ biely, jalovec. Smrek žije tisíc rokov, tak isto lípa a platan, dub a libanonský cedr dosahujú vek 1000 — 1300 rokov. Ako vidíme, rastliny poväčšine dosahujú závideniahodný vek. Závideniahodný nami, ľuďmi, ktorí pri rôznych príležtoch prajeme si tradične „sto rokov“, praktický však žijeme oveľa kratšie.

Spia rastliny? Niekoľko vidíme ako listy a kvety, alebo aj ovocie majú inú polohu ako obyčajne. Je toto práve sen rastlín? Lebo kvety sa zatvárajú ako napr. tulipán, visia ako u fialky. Ovocie sa pritláča k halúzkam ako egreš, listy visia ako u gaštanov alebo sa krútia a zvijajú ako u ďateliny. Tieto polohy však neplnia úlohu uvoľnenia ako sen u zvierat a to preto, lebo rastliny nemajú svaly. Tento stav „sna“ u rastlín vyvoláva zmenu tlaku alebo nerovnomerný rast.

V tomto kratkom ozname „divov“ rastlinného sveta, ktoré nie sú divmi, ale len neznámymi zvláštnosťami flóry našej planéty, je treba spomenúť ešte smrť rastlín. Budeme písť o prirodzenom odumieraní rastlín, to znamena nespomenom s ničením človekom. Takéto odumieranie rastlín môže nastať následkom zimy alebo tepla.

Sú rastliny, ktoré vydržia mimoriadne nízku teplotu, až minus 46 stupňov a zase kaktusy, agavy plus 50 stupňov. Sú rastliny, ktoré odumierajú už v teplote plus 10 stupňov ako tropické orchidey a tiež také, ktorých život prestáva v teplote nižšej ako päťdesiat stupňov. Rastliny na pevninách vydržia teplotu najviac plus 40-50 stupňov. Je zaujímavé, že uhorka zamrza už pri teplote plus 2-3 stupne a pomaranče vydržia dokonca minus 2-4 stupne.

M. BRZOZA

učitelia Oravy stále pozdvihujú svoje pedagogické vzdelanie. Na 120 členov tunajšej odborovej organizácie len dvadsať majú stredné vzdelanie, ostatní ukončili polovysoké učiteľské štúdia (SN) alebo vysokú školu.

Práca svázu sa okrem toho sústreďovala v troch komisiach: Pedagogickej, kultúrno-osvetovej a sociálnej.

Vedúci kultúrno-sociálnej komisie Andrzej Haniaczyk upozornil, že sa pokusil o zorganizovanie učiteľského spevokolu. Spevokol vznikol a má už nacvičených niekoľko piesní s ktorými vystupoval na slávnej akadémii v Jablonke minulý rok na Deň učiteľov. „Cheme v našej práci pokračovať“ — vravel Andrzej Haniaczyk. Povzbudzoval tých, ktorí majú dobrý hlas, aby sa zapísali do spevokolu pri čom poukázal na úspechy Ostravského učiteľského spevokolu, ktorý vystupoval r. 1965 v Jablonke na pozvanie ústredného výboru Československej kultúrnej spoločnosti. A. Haniaczyk poznámenal, že spevokol učiteľov z Jablonky je časťou významného spevokolu z Nowého Targu.

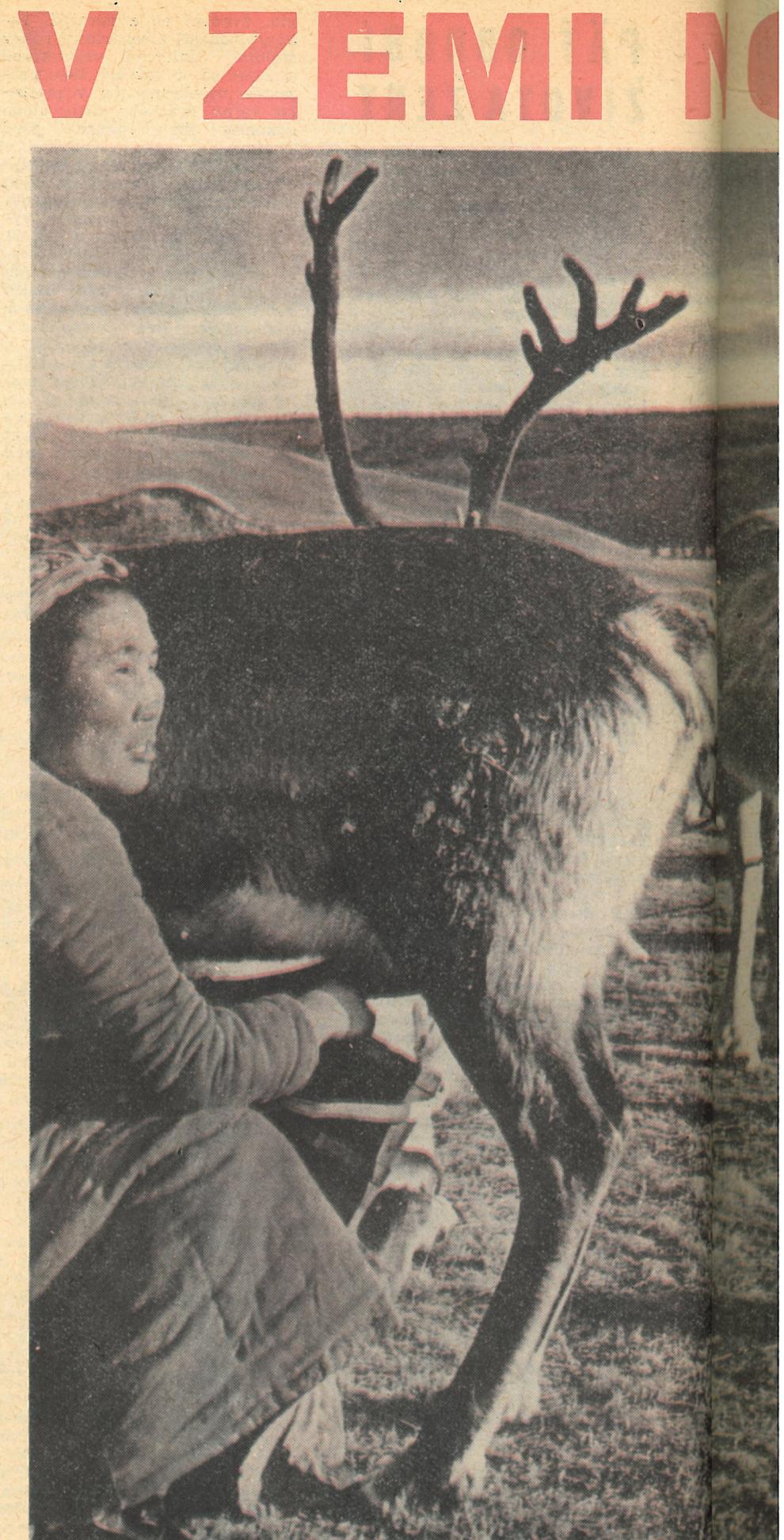
Vedúci pedagogickej komisie Józef Jachymiac vo svojom prejave povedal, že v budúcnosti bude treba obrátiť väčšiu pozornosť na praktickú stránku metodických konferencií a kolektívnosť pri ich príprave.

Všeobecne je treba povedať, že diskusia na schôdzi bola veľmi plodná a pri tom konštruktívna. Na jej základe návrhová komisia spracovala smernice pre ďalšiu prácu Svazu, ktoré jednohlasne prijali účastníci valnej schôdze. Hovorí sa v nich, že výbor má mať stále na zreteli stavbu internátu a učiteľského domova v Jablonke a zásobovanie učiteľov v mestských obchodoch. Okrem toho obracia pozornosť na kolektívnosť práce a seminárne vedenie pedagogických konferencií.

Ako posledný ujal sa hlasu tajomník okresného výboru Svazu poľských učiteľov, ktorý vo svojom vystúpení poďakoval ustupujúcomu výboru a prial mnoho úspechov novemu.

Bol zvolený následujúci nový výbor: predsedkyňa — Štefánia Kasperczyková, zástupca predsedu — Pius Jabłoński, tajomník — Adam Matyja, pokladníčka — Anna Haniaczyková, pedagogický inštruktor — Vladislav Dubiel, členovia — K. Osika, E. Poluš, A. Madeja, O. Niwiadomska a M. Bogdań.

Z.G.



P ... v Uzbekistane sa botanikom podarilo vypestovať kričky bavlnínika, ktoréhovláknasúprirodzenesfarbenénajasnozeleno, asno hnedo alebo žltos. Farba vláken sa nemení ani účinkom slnka ani účinkom vody. Tieto nové druhy bavlny sa majú začať pestovať vo väčšom rozsahu.

L ... syntetický papier, ktorý je pevnejší a odolnejší ako obyčajný papier, vyrába istá švajciarska firma? Tento papier, pojmenovaný „Syntosil“, možno aj veľmi zašpinený očistiť vodou alebo inými čistiacimi prostriedkami. Prítom je dôležité, že tlač sa nepoškodi. Falšovanie dôkladov zo syntosilu sa pokladá skoro za nemožné.

K ... v Anglicku zostrojili elektrickú aparáturu, ktorá

rá miliónkrát zosilňuje prijaté svetlo? Tento elektronický „dalekohľad“ umožňuje teda videnie aj v noci. Prístroj má podošvu 30 cm dlhej trubice o priemere 8 cm. Teraz ho skúša britská armáda.

DIDAT
Z jeho edeného vyčítate kojnosť. je spokoj tým, museli s a začali maly ťa rok? S začal v tom výcvik v Južném novembere. mu to je sa rovna? Na predsa pe sústre



NOMÁDŮ

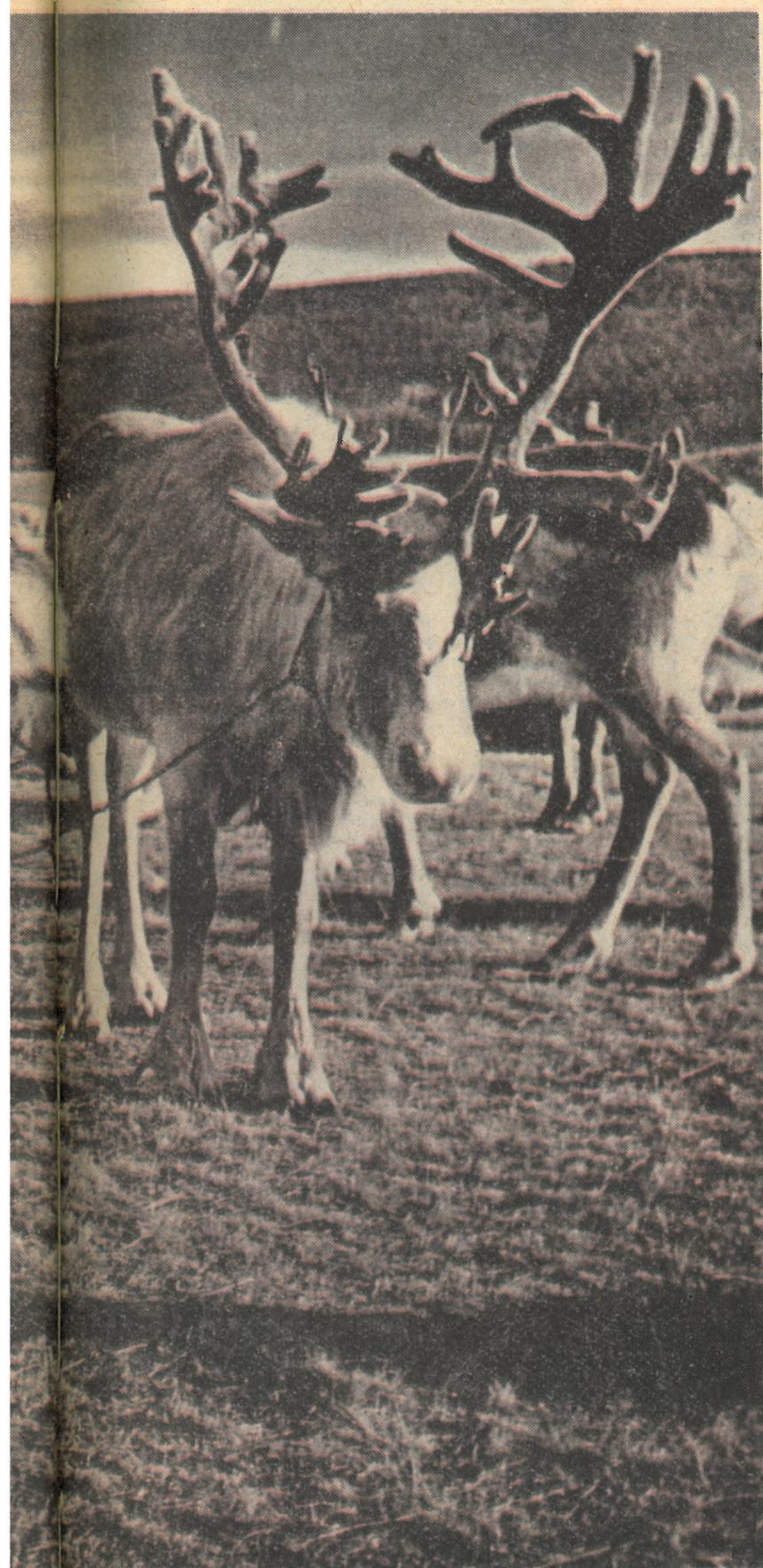


Foto: Archiv

Je to velmi zajímavá země. Její povrch se rovná asi pěti povrchem Polska, avšak počet obyvatelstva činí více méně tolik, jako jedné Varšavy. Přes 78% povrchu pokrývá zvlněná, bezmezná travnatá step, která je obrovským přírodním pastviskem — základnou chovatelského hospodaření. Pastýři, kteří bydlí v řídce rozložených jurtách, jsou národem kočujícím, zabývajícím se tak jako jejich davní předkové chovem dobytka a zemědělstvím. Ovšem, s tím rozdílem, že dnes vládnou jiné zásady a jiný způsob zemědělské výroby.

Počátkem těchto přeměn byl rok 1921. Právě v tomto roce vstoupilo Mongolsko, jako první země po Sovětském svazu, na cestu výstavby socialismu.

V průběhu oněch uplynulých desíletí lido-vého Mongolska přibylo na konto tohoto státu značné množství úspěchů. S pomocí Sovětského svazu vznikl průmysl, lokalizovaný hlavně v novém hlavním městě Ulán Bátor a také v jiných městech, vzniklo hornictví.

Vedle koňských a velbloudích cest — kdysi jediných, bylo postaveno přes 1400 kilometrů železniční tratě, obrovským územím zdánlivě tichých stepí projíždějí všechny směry karavany automobilů, které rozvážejí vlnu, průmyslové výrobky, potraviny, léky a knihy. Feudální společenské formy ustoupily místo formám novým — národ kočovníků a pastýřů se mění v národ mladý, zabývající se průmyslem, hornictvím, zemědělstvím a pěstováním dobytka.

Samozřejmě, že tyto změny nenastoupily okamžitě, ze dne na den. Mongolský národ tkvil svými kořeny příliš hluboko v minulosti, z níž mu v dědictví připadla mnohá zatižení. Příliš hluboké stopy zanechal lámaismus, ti-betská forma buddhismu, který dnes už náleží do historie.

Vedle zajímavé současnosti, Mongolsko má také bohatou minulost. Už v té době, když v Evropě punské války mezi starožitným Římem a Kartágem měly rozhodnout o nadvládě nad Středozemním mořem, na stepích Střední Asie se ukázaly kočovné kmeny Hunů. Jejich vpád ve 4. stol. do Evropy způsobil změnu vojenské a politické situace na evropském kontinentě, která byla historii nazvána „stěhování národů“.

Kolébkou jejich síly bylo Karakorum — Černý kámen. Zde také tepalo srdece mnoha pozdějších nomádských států, neboli kočovných kmenů, které odsud jako sopka chrličí lávou přepadávaly Evropu, Čínu, Indii, území Blízkého Východu. Zde se ukázala začátkem 12. století, pro Evropu hrozňá, postava Cingis-chána, který po sjednocení mongolských plemen založil obrovský stát, sahající od Tichého oceánu až k Černému moři. Bílé plstěné jerty a stáda divokých koní na nichž jezdili bojovníci Cingis-chána a jeho potomků, jejich útoky, podobné větrným smrštím, zakusily národy od Japonska až do Egyptu, od Evropy až k Číně a platily těžký harač těmto útočníkům.

Následující staletí přinesla úpadek nomádské moci. Jejich stát se rozpadl, byl dobyt Manžuy a dále ovládán čínskými panovníky, kteří nemilosrdně potírali veškeré osvobození pokusy mongolského národa.

Když se do Mongolska začínaly dostávat ideje ruské revoluce, mongolský národ nezůstal lhostejný. Vznikly první parafyzánské skupiny, vyšly první revoluční noviny v mongolském jazyku. V březnu 1921 mongolští revolucionáři se poprvé setkali a dohodli se na programu své činnosti. Toto setkání přešlo do historie jako I. sjezd strany. Schválený program na prvé

místo zařadil boj o nezávislost, společenský pokrok a lidovou vládu. Suché-Bátor, jehož jméno bylo nazváno nynější hlavní město Mongolska, stal v čele revoluční armády. Velký plamen revoluce a pomoc Sovětského svazu přinesl Mongolsku v červenci 1921 nezávislost. Avšak boj o společenskou svobodu neustával. V roce 1924 byla proklamována Mongolská lidová republika a po pěti letech se velké feudální a klášterní statky staly vlastností lidu.

Na ruinách někdejšího Karakorum, na nichž lámové hrozili trestem hněvu bohů a smrtí hříšníkům a celá staletí nedovolovali nic změnit a postavit, zrodilo se první dítě mongolské revoluce, které je lidu dražší než všechny památky po čingischánských dobách — zemědělské město Karakorum.

Když u nás v plni rozkvěta jaro, v Mongolsku ještě vladne nelitostná zima. My pijeme čaj s cukrem, oni se solí. Takovýto rozdíl by se našlo víc. Avšak nejdůležitější a nejplodnější ve smyslu záporním byla absolutná izolace národa předrevolučního Mongolska od zevního světa, která zde panovala celá staletí. Nepronikly civilizační a technické pokroky, výhody stabilizace. Měnili se panovníci a lámové, byly budovány nové chrámy a pevnosti, avšak mongolský lid byl pohroužen v jejich ponurém stínu, v bídě, útlaku a hluboké zaostalosti. Měl pouze jedno právo, žít na stepi se svým vyhulým stádem a stavat sve jerty v místě, které mu lámové určili. Jeho ubohost ještě prohlubovaly těžké podmínky stepního života.

Každá mongolská rodina musela odevzdávat nejméně jednoho chlapce ve věku sedmi let do chrámu a když bylo chlapce více, tedy každého třetího nebo čtvrtého. Nikdy už se nevraceli tito chlapci do rodné jerty. Po letech práce na klášterním statku a po kaplanských studiích se stával lámou a žil v klášterní izolaci nebo se stával z něho putovní mnich.

Jiné učení mongolské děti neznaly. Doslova, do roku 1921 existovala v celém Mongolsku pouze jedna jediná světská škola a to pouze pro 50 žáků. Můžeme si tedy snadno představit, kolik námahy musilo Mongolsko vynaložit, aby mohlo vychovat nový kádr učitelů a profesorů, kteří dnes učí ve více než 400 školách, základními počínaje a konče universitou. Vyučování bylo nutno přizpůsobit kočovnému způsobu života. V zimě se děti učí ve školách a v létě vyjíždějí s rodiči na step.

Teprve po revoluci mohly mongolské rodiny praktikovat osadnický způsob života a poprvé v historii začaly bydlet ve zděných domech. Dosud zde jedinými zděnými stavbami byly chrámy a pevnosti, v jejichž stínu se ukrývaly hliněné chatrče zahraničních kupců a řemeslníků. Poprvé byl k loži nemocného přiveden lékař, poprvé, ježeli byl pacient příliš vzdálen od nemocnice, bylo pro něho vysláno letadlo. Suchá step umožňuje přistat na kterémkoliv místě.

Mongolská lidová republika vyrovnaná a odpracovává břemeno obrovské zaostalosti hospodářské a společenské na každém úseku. Uprostřed stepi vyrůstají továrny, velká hospodářství, chovatelské a zemědělské stanice. Existují reálné perspektivy výstavby nových průmyslových odvětví na základě technické a vědecké pomoci sovětských, polských, československých, maďarských a německých vědců a odborníků. Abychom mohli představit obrovskou proměnu, která nastoupila v dnešním Mongolsku, bylo by záhadno napsat víc než jeden článek.

KANDIDAT DINGO
sho středného pohledu Tahko te neokonost. Ale ktorý žiak okojn s tým, že sa prázdniny i skon a začal sa celkom norškou rok? Sympatický Dingo v polom výcvikovom stredisku ľinke čiuk nového čísla s kolou. Zatiaľ mu to ide ceikom dobre. Neusieva? Na prácu sa treba a poriadne sústredit!

... éter, ktorý sa v chémii označuje ako „anhydrit alkoholu“, vynáší už v 16. stor. v Nemecku, ale možnosť použiť ho pri narkóze utišujúcej bolest objavili až roku 1846 v Bostonu (USA).

ocele, betónu a skla je vysoká 63 metrov a v priesmere meria 217 metrov. 4600 okien a 2000 svietiel umožňuje hrať na štadióne vo dne v noci. Gigantická hala stála okolo 32 miliónov dolárov.

to do svojho testamentu napísala, aby po jej smrti auto spresovali na najmenší rozmer a položili ho na jej hrob.

rukopis. Jeho text je napsaný v staroindickém jazyku. Po reštaurování prvních stránok leningradští orientalisti ustáli, že je to štatút obce budhistické školy sarvastivadínov — predstaviteľov jedného zo smerov budhizmu.

Nález pochází z 5. — 6. storočia nášho letopočtu. Podobné rukopisy na palmových listoch z tejto epochy dosiaľ ešte nenašli.

Zarazili ste ju v tomto nezvyklom zarazovaní? Správne, je to známa filmová herečka Marina Vlady, ktorej úsmev, ako vidieť, je naozaj hodný Giocondy. Obidve — Marina i Mona Lisa — sú snažili byť na plátnie rovnako príťažlivé i pôsobivé. Herect Georges Chakiris, známy z filmu West Side Story, ktorý vo veselohre Zlodej Mony Lisy hrá hlavnú mužskú úlohu, mal čo robiť. A koho si vybral? O tom vám viac povie film.

Désaf ludí v Amerike žije s pozlátenými tepnami alebo hlavnými žilami či s pozlátenou hrudnicou. Vyliečili sa novou metodou, ktorá v lekárskych kruhoch vzbudila veľkú pozornosť.

Svajciarski konzumenti sa sťažovali, že v poslednom čase mäso nie je také chutné, ako bývalo predtým. Vedci však poradili: Ak chcete jest naozaj chutné mäso, treba zvieratám vybraným na porážku sústavne dávať uspokojujúce prostriedky, aby neboli nervózne.

Istá sedemdesiatročná anglická lady tak vášnivo lúbila svoje auto (Austin 1932), že ju úplne ničilo pomyslenie na chvíľu, keď ju s ním rozlúči smrt. Pre-

Mamutie obrázky a transoceánske prenosy sú jedným smerom rozvoja televízie. Televízia sa však vyvíja aj opačným smerom. Talianska firma EMI ponúka miniatúrny televízny okruh, ktorý sa skladá z prijímacnej kamery, zosilňovača a kontrolných jednotiek. Kamera, ktorá má priemer 4,7 cm, vysielá obraz až do vzdialenosť 300 metrov.

V Houston (štát Texas) postavili najväčší, najmodernejší a pravdopodobne i najdrahší športový palác, kde sa uskutoční v apríli prvý ligový bassebalový zápas. Len na sedenie je tu 66.000 miest. Konštrukcia z



LÝDIA MŠALOVÁ

Narodila sa v Zubrzcí Górnnej v chudobnej rodine a bola jednou zo šiestich súrodencov. Tu ukončila základnu školu, strednu v Jablonke spolu s pedagogickým kurzom. Považovala sa vždy za nesmelú — ale všetci ju mali veľmi radi. Veľa pracovala verejne — menej využívala zábavy, ktoré prislúchali jej veku. Jej koniček — maľba. Býva v Piekieliku, povolenie — učiteľka.

Ked som ta prišiel, končila vyučovanie. Za dvermi som počul hľasy detí „Do videnia! Ďakujeme Vám za vyučovanie“. Takto sa detí lúčili s tou, ktorá ich učí poznávať prvé písma a skladáť ich do slov... Poďakovali svojej paní učiteľke, ktorá deň čo deň premeriavala cestu z domu do školy. Aj ja som šiel tou cestou, a pritom sme sa trošku porozprávali, požartovali. Pre vás, ktorých detí učí učiteľka Mšalová, pre vás Pekelnica som urobil snímku a chcel by som, aby bola uverejnená v „Živote“ s podpisom: Učiteľka Lýdia Mšalová z Piekielika na ceste do školy.

Potom ešte pári krokov a už sme boli v byte Lídy. Sadol som si na stoličku, ona naproti a začal sa takýto rozhovor:

Povedz nám o svojej práci.

Hodnotenia mojej práce nemôžem sa podujat. Toto môže urobiť len inspektor. Môžem len povedať, že svoju učiteľskú prácu pokladám za vec cti, to však neznamená, že je ľahká. Mám

rada moju prácu. Keď sú deti nadané a dobre sa učia, je príjemne byť s nimi. Ale s tým sa stretávame veľmi zriedkavo. S nenadanými ďefmi býva veľa trápenia. Vtedy často citim akúsi nechut. Učím už jedenásť rok. Chcela by som zo svojich detí vychovať dobrých ľudí. Je to moja najväčšia túžba, alebo aspoň jedna z najväčších. Keď počujem, že sa o mojom žiakovi dobre vratí, či je to ten, ktorého ešte učím, alebo ten, ktorého som učila, je mi veľmi príjemné, a tiež opäť. Predsa niektorí, ktorých bol fažko vychovávať, vyrastli na dobrých a statočných ľudí. Napriek fažkostiam mám rada deti a ich rodičov.

Hovorilo sa, že v Piekieliku sa fažko s ľuďmi spolupracuje, ale ja tomu neverím. Pracujem tu od začiatku a ešte som nemala s nikym škriepku. Som hrdá, že môžem vychovávať mladé pokolenie.

Si členkou Československej kultúrnej spoločnosti a tiež členkou ústredného výboru tejto spoločnosti?

Áno, som členkou ČsKS od jej počiatkov. Bola som pri organizovaní ešte bývalej Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákom v Poľsku. Teraz patrí k členom novej organizácie — Československej kultúrnej spoločnosti.

Že takáto organizácia je potrebná, o tom asi netreba dnes rozprávať. Zaoberá sa problémami Čechov a Slová-

kov v Poľsku, pomáha im a usmerňuje.

Aká je Tvoja mienka o našom časopise?

Už predtým som chcela povedať, že „Život“, ako orgán Československej kultúrnej spoločnosti, je hlavným tlmočníkom a sprostredkovateľom medzi našimi krajam a rôznymi úradmi. Spája všetkých členov Spoločnosti v jednom celok. Páči sa mi v „Živote“ predovšetkým to, že uverejňuje listy krajanov a odpovede na ne.

Co myslím o mieste žien v živote a v súčasnosti?

Zeny zaujímajú v živote veľmi dôležité a zodpovedné miesto. Aké sú ženy, taká je spoločnosť, také je mladé pokolenie. Predsa ony vychovávajú. Veľa závisí od žien.

Dnes ženy sú veľmi aktívne, usilovne pracujú v rôznych organizáciach a to tak spoločenských ako aj politických. Radi sa vzdelávajú, nepridržujú sa už starého pravidla: Tako to varila moja babička, fakt to budem variť aj ja. Zúčastňujú sa verejného života, ak im to muži nebránia.

Co by si nám povedala o Medzinárodnom dni žien?

Len toľko, že škoda, že nie je to máj, lebo žena je kvet. A deti ani nemajú kde nazbierať kvety, aby priali svojim mamičkám.

Mohla by si nám prezrádiť svoje túžby a ciele do budúcnosti?



Mojou najväčšiu túžbu je vzdelávať sa v malbe. Nič je pre mňa vek, slabý zrak... Keby som sa mohla dostať na vysokú školu s týmto oborom! Ale asi nič z toho nebude, teda ďalej ostanem učiteľkou. Budem sa viac venuovať maľbe, ale tiež aj svojím žiacom. Chcela by som byť čo najlepšou učiteľkou a z každého žiaka vychovať ozajstného človeka. Výchova je pre mňa najdôležitejšia.

V. A.

LAPSZE WYZNE

V našej obci v rámci záväzkov a zo štátnej dotácie — 120.000 zl. buduje sa hasičská remíza. Záväzky v hodnote 125.000 zl. zahŕňovali také práce ako: zvoz tehly, štrku a rôzne neodborné práce, ako aj dodanie dreva na dosky a iné potrebné dreviny súčasť stavby, privezenie tohto atď. Táto budova bude poschodová a budú sa v nej nachádzať: Garáže OSP, strážnica, sklad pre náradie prednáškova sála a obecný kúpeľ. Máry a stropy remízy, ako aj konštrukcia strechy sú už urobené. Materiál na krytie už je pripravený. Tento rok plánujeme úplne dohotovenie stavby.

Lapsze Wyżne nachádzajú sa na turistickej trase Zakopane-Bukowina-Szczawnica preto aj v sezóne je tu veľa turistov a v súvislosti s novou priehradou, ktorá má byť vybudovaná v Czorsztyne iste ich bude ešte viac. Preto aktívna naša obec na cele s GRN robí čo sa len dá, aby v záujme popularizovania turistiky realizovali plány, v dôsledku toho na poschodi remízy bude zariadená turistická nočná reharenie. V súvislosti s tým GS z Lapsz Nižnych mal by pouvažovať o zariadení turistickej jedálne.

Okrem výstavby remízy, obyvatelia Lapsz Wyżnych v rámci záväzkov pokračovali tiež v ďalšom usporiadani klubovne ČsKS. Vďaka obetavosti všetkých občanov bola vybudovaná scéna, ktorá dosiaľ veľmi chýbala, ale žiaľ zatiaľ je „holá“, nemáme oponu ani miestnosti pre hercov. ale to samozrejme neznamená, že ich nebudem mať, už sú v pláne na tento rok. Tak isto máme v pláne dobudovanie ku klubovni ďalších miestností v ktorých by sa nachádzali: Klub roľníka, knižnica a miestnosti pre hercov.

K. V.

ROLNÍCKE KRÚŽKY NA SPIŠI

Rolnícky krúžok z Lapsz Wyżnych má pomerne veľa poľnohospodárskych strojov, žiaľ nema žiadnu garáž, lebo obec nemá k dispozícii stavebný pozemok. Rolnícky krúžok kúpil z viaštných fondov stavebný pozemok a teraz už pomyšľa na výstavbu garáže.

V Kacwine konala sa výročná schôdza členov roľníckeho krúžku. Opäť bol zvolený ten istý výbor. Zisk RK za rok 1965 činí 44.192,40 a výdavky 40.248,10 zl. Obecný krúžok má na svojom konte viac ako 500.000 zl. z fondu rozvoja poľnohospodárstva. Žiaľ peniaze na konte ležia a poľnohospodárske stroje roľníckeho krúžku sú rozhodené po celej dedine, v gázdrov, v rôznych šopách a na ihriskách. Stavbu garáže nemožno začať pre nedostatok typického projektu, a okresné orgány z mesiaca na mesiac odkladajú vybavenie tejto záležnosti, ktorá je podmienkou započatia stavby.

Dobrou organizačnou činnosťou môže sa pochváliť roľnícky krúžok v Niedzici. Každý rok zošupuje viac členov a rozvíja svoju činnosť. Avšak popri svojich úspechoch Niedzicičania majú tiež určité fažkosti. Jednou z nich sú fažkosti s plným využitím fondu rozvoja poľnohospodárstva na nákup náradia do konskej spráže.

K. M.

KRÚŽOK DEDINSKÝCH GAZDINIEK

Začiatkom tr. krúžok dedinských gazdiniek v Lapszach Wyżnych na svojej výročnej schôdzi zhodnotil prácu za minulý rok a určil plán na rok 1966. Krúžok zošupuje 70 členiek, ktoré sa aktívne zúčastňujú schôdž a práce roľníckeho krúžku. Bola organizovaná súťaž o najlepšiu zeleninovú záhradku, ktoré sa zúčastnil 12 členiek, ako aj súťaž o najkrajšiu kvetinovú záhradku. Táto súťaž mala veľký vplyv na estetický výzor dediny a zúčastnila sa jej 50 členiek.

Krúžok sa tiež snaží o dobre liahne, žiaľ prvý krok nebol počatený lebo ako zistil agronom Broda, ktorý krúžok veľmi pomáha, 3000 kusov zakúpených kureniec bolo zlej rasy. Takéto fakty nikdy nebudú mat dobrý vplyv na chov a liahne nebudú mať dôveru žien. (Redakcia: Skoda, že Lapszanské gazdinky nevšimli si články o chove kureníc v „Živote“).

V našej obci roku 1965 konala sa jedna zdravotnícka prednáška a 5 diskusných večierkov.

Účasť žien na poľnohospodárskych školeniach tiež nezaostáva. Boli usporiadane diskusné večierky o chove hydin, osobnej hygiene a výchove detí. Avšak ako sa zdôrazňovalo na schôdzi nedostatočna je ešte pomoc okresných činiteľov. Príkladom môže byť nedostatok odbornej rady pri nákupe 3.000 kureniek.

Vo svojom pláne na r. 1966 krúžok má veľa zaujímavých návrhov o. i. dokooptovanie viacerých žien do výboru, činne zúčastňovať sa schôdzi RK a poľnohospodárskej školení, organizovať trič súťaži: Chov kurenec, prasat a o čistotu maštale, zaviazanie okresu, aby posielal prednášateľa na prednášky o chove kurenec a prasie.

Dňa 10. januára podľahol smrteľnému úrazu Franciszek Mogilecki ktorého prešiel traktor. Naša redakcia obdržala list z Okresnej prokuratúry v Novom Targu, v ktorom okresný prokurator mgr. Jan Rolski oznamuje nám, že prípad sa vyšetruje a zanedlho bude meriticky vybalený. O výsledkoch vyšetrovania budeme informovať našich čitateľov po ukončení tohto.

M.

ZMW NIEDZICA

stále viac rozvíja svoju pôsobnosť a jeho ochotnícky divadelný krúžok vystupuje nielen vo svojej obci, ale aj v susedných. Posledne zahrála v Lapszach Wyżnych divadelnú hru „Na wymiarze“. Početní diváci odmenili hercov vrelým potleskom.

LAPSZANKA MA TELEFÓN

Ešte prednedávnom mohlo sa vysvetliť, že v Lapszance sa nič nezmenilo, že je všetko po stare. Do Lapszanky nebola ani poriadna cesta, ani len telefonovať sa nedalo, lebo nebolo telefón. Petrolejky žurmátkali ako pred rokmi. Niekoľko by povedalo, že je to zaostala dedina. Ale Lapszanka dokázala, že nie je tomu tak. Členovia všetkých spoločenských organizácií pod vedením mladého a temperamentného riaditeľa Jurka Franciszka dali sa do práce. Ani sa nikto neobzrel a už bolo vybudované garáž pre stroje roľníckeho krúžku. Občania v rámci záväzkov a zo štátnej dotácie začali stavbu mosta na riečke Lapszanka. Po obidvoch

stranach riečky už sú aj vybudované dojazdy.

V decembri 1965 v Lapszance ozval sa telefón. Obyvatelia priviezli a zakopali stopy, ostatné urobili „spojie“ a teraz môžeme telefonovať hoci aj do Varšavy vďaka záväzkom.

Na rok 1966 obyvatelia Lapszanky naplánovali stavbu remízy OSP, dokončenie výstavby mostu a stavbu 500 metrového úseku cesty Lapsze Wyżne — Lapszanka, ktorú majú robíť spoločne obyvatelia obidvoch obcí. Ako viďime vďaka spoločnej práci v nedalekej budúcnosti bude aj cesta do Lapszanky. Elektrofikácia obce je naplánovaná na rok 1968, ale je možné, že sa ju podari urobiť skôr.

E. C.

KACWIN

Dňa 3.2.66 mal sa začať v Kacwine kurz varenia, OK. výbor Liščí žien poslal inštruktorku, ktorá aj pricestovala. V KDG čakali mnohé ženy, predsa kurz sa začína. Žiaľ ani na okrese, ani v Kacwine nikto nemysiel na to najdôležitejšie t.z. kto zaplatí náklady. Výsledok bol taký, že inštruktorka musela sa vrátiť, niekoľko mal všetko vybaviť a nevybavil. Čo na to Okresný výbor Ligi žien?

S. S.

LAPSZE NIŽNE

V Lapszach Nižnych už dlhšiu dobu prestavujú ulice. V rámci záväzkov a zo štátnej dotácie bolo už veľa urobené. Príjemne je teraz prejsť sa po chodníkoch. V lete obyvatelia Lapsz Nižnych chceli pokračovať v príčach, ale prezidium GRN upozorníva, že môžu byť starosti, na ktoré v obecnom rozpočte nie sú zabezpečené na tento účel finančné prostriedky. Tak isto vypadá záležitosť výstavby školy o nutnosti ktorej nikto nepochybuje. Obyvatelia Lapsz Nižnych dali stavebný pozemok, Urbar mal

dat drevo a neodbornú prácu. Ale to všetko nepomohlo „nezapadli“ do tejto pätročnice.

V Lapszoch Nižnych je zdravotné stredisko pri ktorom mala byť otvorená Izba pre chorých. Niekolkokrát v tejto záležitosti prichádzali rôzni delegáti vraveľi, že sú peniaze na tento účel na opravu budovy a zariadenie, že je treba vybaviť len formality, jedným slovom bolo to už ako by isté. Až naraz sme sa dozvedeli, že nič z toho nebude. Na tomto mieste je treba poznamenať, že tu niekoľko niečo nevybavil. Predsa Izba pre chorých na Spiši je veľmi potrebná. O tejto pätročnej záležitosti nielen GRN v Lapszoch Nižnych, ale aj na okrese, mali by pouvažovať.

C. C.

ZO ŽIVOTA ČsKS

Ministerstvo kultúry a umenia — departament kultúrno-osvetovéj práce a knižníc pridelil Československej kultúrnej spoločnosti magnetofon „Tonette“.

UV ČsKS oznamil redakcii, že magnetofon využívajú už v kultúrno-osvetovej práci srdečne dăkujú zároveň ministerstvu kultúry za pochopenie potrieb Spoločnosti a hodnotný dar, ktorý mimoriadne pomôže v práci súborom zo Spiša a Oravy.

A.B.

Vôbec nie som zastanom vybiehaňa dopredu. Všetko v živote musí dozrieť, ľudia dozrievajú, svet dozrieva, záležitosti dozrievajú.

— Keď som bol ešte mladý, mladý nádejný chlapec, moji rodičia túžili, aby som bol úradníkom. Ukončil školu — vravel otec — zachytí sa na obočnom úrade, neskôr vyššie a vyššie.

Istý deň starostlivo sme sa s otcom poobliekali, otec mal solidny kabát, ja pepitoval nohavice a tmavý svetruš. Otec si pripravil všetky papiere, ktoré bolo treba predložiť v úrade obzrel sa a povedal:

— Toto sú synček, prílohy k mojej záležitosti, potom zobrať peňaženku, a k papierom pripojil bankovku. — To je, syn môj, najdôležitejšia príloha, — poučoval mňa, — zapamätaj si to, až raz budeš úradníkom. Prílohy musia byť vždy v poriadku.

Už pri vchode stretli sme prvého úradníka.

— Dobrý deň, veľavážený, — pozdravil otec. Chcel by som rozprávať s richtárom. Úradník niečo zamrmial pod nosom, čomu som ja nerozumel, ale otec pochopil. Šli sme na prve poschodie, lebo naša obec pred vojnou vybudovala peknú poschodovú budovu. Otec zaklepal na dvere. Za písacím stolom sedel tučný úradník a ráňajkoval. Ústa mal plné jedlá a niečo tak zavrčal, že nič z toho som nepochopil, ale otec áno.

— Pán richtár úraduje na prízemí, tajomník tiež. Vrchné orgány dolu, lebo je namáhave chodiť po schodoch. A tak je to správne. Náčelníci nemajú sa unavovať.

— Vidiš, synáčik, to je život, — pozdal otec väzne a ja som pochopil, že toto uznanie je spojené s nádejou, že aj jeho syn voľake bude úradníkom, a snad aj starostom, bude si sedieť za písacím stolom, tušky strú-

NOVÉ ČASY-NOVÍ L'UDIA

hať alebo novinky čítať. Zriadenec prinesie ráňajky, vyhreší ho, ak doňe studený čaj. A ľudia za dvermi čakajú, čakajú, žmolia čapice v rukách, krv ich zalieva od zlosti, ale čakajú. A ty si úraduješ, braček, ako cisáro František. Nepáči sa ti volácia papuľa, pošleš ho na poschodie, z poschodia na prízemie, neskôr prikážeš, aby prišiel o týždeň, papier nie je slama, neblesnivie. Tak by som ta chcel synček vidieť v štátom zamestnaní. Sľubuješ, synček? Sľubujem otecko — povedal som!

Túžby otca som však nesplnil. Štátom sa agronomom — ukončil úvod svojho prejavu Tadeusz Želazny na výročno-volebnej schôdzi rolnického krúžku v Studzionke. Po tomto, dosť humoristickom úvode kritizoval javy vyskytujúce sa ešte v niektorých inštitúciach štátnych a družstevných obsluhujúcich dedinu v pszczyńskom okrese. Zdôraznil však, že s prejavmi byrokracie účinne bojuje stranické organizácie a účinne eliminujú ich z nášho života.

Tam, kde prebieha boj o rast poľnohospodárskej produkcie — rolnicke krúžky odohrávajú poprednú úlohu — rolník nemôže trátiť čas na čakanie na chodbách, až ho ráči ten — ktorý úradník vybaví.

* * *

Obec Studzionki počíta 285 gazdovstiev z čoho do rolnického krúžku patri 178. Členov je však viac, lebo 273 z ktorých 95 žien je zoskupených v krúžku dedinských gádziniek.

Poučný je spôsob, akým pripravujú schôdze výbor RK a stránky aktív v Studzionke. Uvádzame tento príklad preto, lebo súčasne v celom Poľsku v rolnických krúžkoch konajú sa výročno-volebné schôdze a volia sa nové výbory. Patrične pripravena schôdza, vytvarajúca možnosti členom roľ. krúžku prehľadky života dediny, kritické zhodnotenie práce výboru, vytýčenie na tejto schôdzi plánu ďalšej práce — je veľkou politicko-hospodárskou udalosťou dediny. Neodfakovať a porozprávať o záležitostach dediny — to je práva zásada, ktorou sa riadili v Studzionke.

Rolnický krúžok má 8 traktorov, 3 samoviazače, 2 mlátiace agregáty, 2 popravača, a iné hospodárske stroje. Hodnota trvalého majetku krúžku v Studzionke činí viac ako 1,5 mln. zlotych.

Výsledky hospodárskej činnosti každej hospodárskej jednotky obyčajne určuje zisk. Tak isto je to aj v rolnických krúžkoch. Rolnický krúžok v Studzionke za rok 1965 mal viac ako 99 tis. zł. zisku. Umelé hydinárske liahne, ktoré vedú ženy dali zisk 65 tis. zł., zorganizovaná krúžok staviebna brigáda mala 14 tis. zł. zisku, z mechanizácie bolo dosiahnuté len 13 tis. zł. zisku, malý zisk priniesla tiež kontraktácia prasieč atď. Pozornosť si zaslúži fakt, že z 52 tis. zł. dížobý, ktorú nezaplatili dôžniči za dopravné služby krúžku, rolníci sú dôžni len 2 tis. zł.

Podrobnej zpráva výboru krúžku. účtovníka a revíznej komisie vyvola-

la medzi prítomnými živú diskusiu. Nebolo treba pozývať do diskusie. Mi-moriadne živo reagovali ženy, ktoré žiadali prestavbu a modernizáciu budovy, v ktorej sa nachádzajú liahne. Žiadali kurzy o chove dobytka, strihu a šitia. Kritizovalo sa tiež to, že nebola kúpená sejačka, čo oneskorilo výsuv. Kritizovalo sa tiež oneskorenú výstavbu garáže a sôpy pre polnohospodárske stroje, čo sťahuje údržbu a správu týchto strojov.

Poučný bol tiež plán práce na rok 1966, spracovaný agronomom, ktorý prítomní prijali za svoj. Obsahoval presné úlohy, kvôli jasnosti podelené na časti. Hoci Studzionki v r. 1965 prekročili hektárovú výnosnosť 4 obili o 24q, plán predvída viac a plánuje sa len výsuv kvalifikovaného zrna pri zvýšenom hnojení. Výnosnosť mlieka od kravy dosiahla priemerne ročne 3 tis. litrov a Franciscus Drág dosiahol dokonca 4,5 tis. litrov. V porovnaní s celoštátnym priemerom, ktorý čini 1,8 tis. litrov, vidíme, aké obrovské rezervy sú v polnohospodárstve.

Chov, to je pasienková základňa, Studzionka má len 35 ha pasienok, ale vysievajú po žatve a budujú silosy. Roku 1965 vybudovali viac ako 30. V celej dedine je len 26 gazdovstiev, ktoré nemajú silosy, ale aj tie sú v pláne.

Keby bolo viac takých dedín a takých agronomov — uvažoval som na spiatočnej ceste. Ale dobrý príklad je nákladivý. Je stále viac takých dedín ako Studzionki. Preto perspektívny likvidácie importu obilia a vyprodukovania ho v takom množstve do roku 1970, aby stačilo pre všetkých obyvateľov je úlohou celého polnohospodárstva, udržanie plánovaného rastu počtu dobytka a ošpaných, je plne reálne a možné k dosiahnutiu.

D. P.

V STUDENTSKÁ MAMA

V strede Jablonky, v samom jej srdci, stojí tri budovy, ku ktorým sa obracajú oči Jablončanov ba celej Oravy a Spiša. O tej ktorá je v strede a zároveň najväčšia, naši čitatelia už niekolkokrát mali možnosť si prečítať v našom časopise. Ako už iste víete, je to budova základnej školy a všeobecnovzdelávacího lycea s poľským a slovenským vyučovacím jazykom. Budovu poznajú mnohí. Prichádzajú sem na stretnutie s učiteľmi a profesormi po klasifikáčnych konferenciach, a tí, ktorí majú desí v jedenásťtej triede na tzv. stúžkovú. Niektorí iste neraz hovoria: Bolo to vtedy, keď môj Mišo, Janko alebo Marienka maturovali... Bolo to ten rok, keď sme boli na stúžkovej... Ešte mnohí sa k nim pripojia a tak isto budú spomínať túto budovu, tento rok, toto stretnutie...

Po lavej strane budovy jablončskej lýcea je dievčenský internát, a po pravej — v tej stretej so zelenou strechou, čo v nej len nie je: základná škola, rolnická škola (SPR), chlapčenský internát, internátska kuchyňa a jedáleň.

Od budovy lýcea zavedie vás do jedálne vyšliapaný chodníček, ktorý nikdy nezarastie, iba ak cez letné prázdniny, lebo len čo deň prechádza ním okolo 150 žiakov z internátu, ktorí chodia do kuchyne na ráňajky, obedy a večere. Okrem žiakov, ktorí bývajú v internáte, stravujú sa v tunajšej kuchyni mnohí študenti, ktorí bývajú súkromne a tiež tí, ktorí dochádzajú do školy autobusom, ďalej niektorí učitelia a profesori. Práce je teda v kuchyni veľa. Napriek všet-

kému vladne tu poriadok a čistota. Na ozaj prijemne je tu zjesť obed, a to tým viac, že jedlo je vždy chutné.

Kuchynu, od samého počiatku jej existencie, vedia paní Bukovská. Okrem nej v kuchyni od včasného rana pracuje päť pomocník a jedna upratovačka.

Vybral som sa sem predpoludním, aby som sa porozprával s paní Bukovskou o jej práci. Bola v kuchyni aj s ostatnými kuchárkami. Dozvedel som sa, že je pôvodom z Jablonky. Otec jej bol kováčom, matka zomrela, keď ešte bola malým dievčačom a preto musela odísť do služby. Slúžila celých 13 rokov. Roku 1928 sa vydala, ale po desiatich rokoch jej muž zomrel. Počas nemeckej okupácie pracovala ako upratovačka v tej istej budove. Po vojne, roku 1946 zložila skúsky po skončení kurzu varenia. Začala pracovať v kuchyni internátu základnej školy. A potom, po založení v Jablonke lýcea, pracovala a pracuje dosiaľ v kuchyni pre žiakov.

Okrem toho mi povedala, že práca v kuchyni je ťažká, musí sa pracovať každý deň. Ale prácu napriek tomu má rada. Má tiež rada žiakov.

Najpríjemnejšie spomína tiež časy, keď sa v Jablonke hrávalo divadlo, lebo sama vystupovala.

Na otázku, čo myslí o Medzinárodnom dni žien, odpovedala:

— Pracujem tak ako každý iný deň. Minulý rok prišli ku mne, tuná do kuchyne s priamiemi riaditeľ lícea a riaditeľ internátu. Ani žiaci nezabúdajú na svoju studentsku mamu a prajú jej veľa radostí.

I.K.

Studentská mama s pomocníčkami



Krásna je Orava aj so svojou prírodou. Každý, kto sem príde, náhodne alebo ne-náhodne, dá mi za pravdu. Kedysi pred prvou svetovou vojnou Oravci museli hľadieť odľiať do Pešte, Pruska a neskôr do Ameriky, hľadajúc skyvu chleba. Aj dnes mnogí musia ísť za prácou, už nie za more ako kedysi — to je pravda, ale veľmi často ďaleko od svojej rodiny. Predsa oravská zemička, ktorá je veľmi biedna, nemôže ich všetkých vyživiť.

Túto otázku chápú miestni predstaviteľia strany, politických a spoločenských organizácií, ako aj národných výborov. Nielien chápú pálčivý problém zamestnania

obyvateľov Oravy, ale ho aj predkladajú patričným úradom a inštanciam. Vec bola už mnohokrát diskutovaná na okresných a krajských výboroch strany, na národných výboroch ako aj na rôznych zasadaniach a poradach týchto ustanovizní. Všetci účastníci týchto porad vždy boli a sú mienky, že spomínaná otázka je naliehavá a že ju treba nejakým spôsobom vyriešiť. Ale, ako vieme, dosiaľ vec stavby podniku na Orave končila sa vždy na návrchoch.

Avšak myslíme, že posledne sú všetky predpoklady, že tieto návrhy dočkajú sa splnenia. Za toto sú tendencie, týkajúce sa deglomerácie. V súvislosti s tým Novotarský obuvnícky kombinát má vybudovať v teréne niekoľko odbodiečiek. Jedna z týchto odbodiečiek má byť vystavená na Orave. Väčšia konkrétna, začiatkom t.r. zavítali na Oravu predstaviteľia strany a riaditeľstva Novotarského obuvníckeho kombinátu „Podhalie“, aby tu na mieste prediskutovali s miestnymi predstaviteľmi strany a národných výborov záležitosť výstavby odbodiečky spomínaného kombinátu a tým istým aj problém zamestnania obyvateľov okolitých obcí, najde svoje vyriešenie. Stretnutia sa tiež zúčastnili výrobný riaditeľ kombinátu Andrzej Gajos. Je hodno pripomieňať, že iniciátorom stretnutia boli predsedovia strany a národných výborov z Jablonky, Chyžného a obidvoch Lipník. Predsa však najväčší podiel na organizovaní tohto stretnutia má predsedu národného výboru a tajomníka strany v Jablonke Franciszek Chovanec, o ktorom právom možno povedať, že bol organizačným členom podujatia.

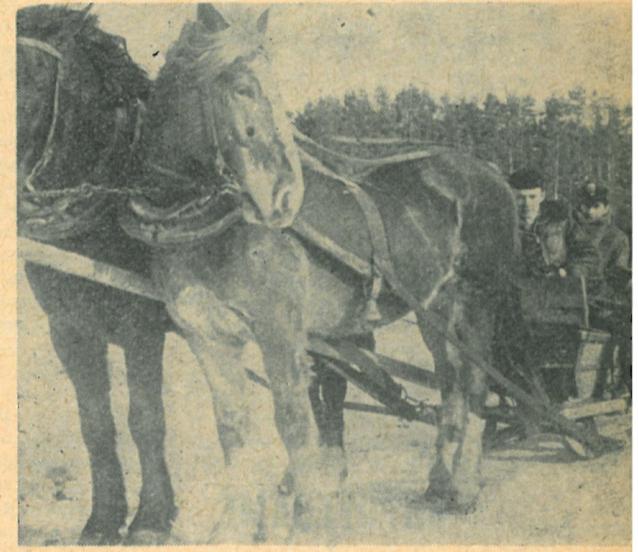
Účastníci porad na ceste do Lipnice Wielkiej kde sa zúčastnili slávnostnej akadémie pri priležitosti 21. výročia oslobodenia spod nemeckej nadvlády.

Po ceste do Lipnice Wielkiej predstaviteľia strany a riaditeľstva kombinátu si pozreli terén určený na stavbu odbodiečky, o ktorej sa všeobecne hovorí ako o „satelite“. Odbodiečka má byť vybudovaná pri ceste z Jablonky do Lipník, za kopcom porasteným smrekovým lesom — za Magurou. Terén pre výstavbu je vychovujúci, lebo hned vedľa je elektrické vedenie, ako aj voda v neďalekom potoku.

Po príchode do Lipnice Wielkiej všetci sa zišli na poradu v škole, na ktorej prediskutovali vec stavby odbodiečky. Všetci účastníci porad boli mienky, že vec stavby podniku je veľmi pálčivým problémom a taktiež boli za jej rýchlu realizáciu. Riaditeľ kombinátu A. Gajos povedal, že vynaloží všetko úsilie, aby odbodiečka bola čim skôr vystavená.

Záujemcom môžme prezradieť, že na spomínanú odbodiečku Novotarský obuvnícky kombinát má už preznačených 10 miliónov zlých. Podľa toho, čo sme sa dozvedeli, ak sa vec uskutoční, a všetko bude závisieť od aktivity predstaviteľov strany a národných výborov, na spomínanom mieste vystavi sa krajčírska dielňa, v ktorej by našlo zamestnanie 600 obyvateľov, predovšetkým žien z oravských dediniek: z Jablonky, Lipníka a Chyžného.

KIM



STAVBA PODNIKU NA ORAVE

Aj vyslovené krásavice pozajú svoje slabosti, a vedia ich šikovne zakryť. Správne volenými šatami a vhodnými doplnkami možno malé i väčšie chybícky postavy vyrovnati. Obyčajne sú to len samozrejme, ale často opomínané maličkosti, od ktorých závisí harmónia celého zjavu. Najdôležitejšie je: neriadiť sa nekriticky najnovšou módou, treba si z moderného vybrať to, čo skutočne pristane.

VYSOKÁ POSTAVA

Musí dlžku rozčleniť delením a priečnym zdôraznením, čím sa bude zdáť menšia a útlejsia. Stih, detaily a doplnky majú zodpovedať proporciam.

Pre vysoké postavy odporúčame:

- * dvojfarebné šaty a kostýmy
- * dôrazné priečne delenie
- * voľné sukne a široké opasky
- * látky s veľkými vzormi
- * hladké frizury
- * topánky len so stredne vysokým podpätkom

Neodporúčame

- * zvislé línie a lemovanie
- * zvýšený driek
- * krátke kabátiky a bolerá
- * vysoko natupirované účesy
- * topánky s vysokým podpätkom

DOPLNKY: Kabelka nesmie byť primálá, aby nekontrastovala s veľkosťou postavy. Podpätky najviac 4 cm vysoké: sú krajšie ako celkom nízke a robia krok ľahší. Doplnky k jednofarebnému oblečeniu majú byť v kontrastnej farbe. Vysoké ženy môžu nosiť klobúky aj so širokou strieškou.

MALÁ A ÚTLA POSTAVA

Musí sa pozdĺžnymi líniarmi optickým predlžiť. Aj tu sú dôležité doplnky veľkosťou zodpovedajúce proporciam.

Pre malé postavy sú vhodné:

- * studené farby a látky, ktoré nezdôrazňujú formy
- * nie veľmi priliehavé šaty
- * úzke vsadené rukávy
- * V-výstrihy
- * naznačený pás

Nevhodné sú:

- * veľké goliere
- * široké výstrihy
- * naberaň s řídké rukávy
- * priširoké sukne
- * řídké opasky
- * vysoko uzavreté topánky a dlhé splývajúce vlasy

ČO KTOREJ POSTAVE PRISTANE?

DOPLNKY: Kabelky majú byť malé. Nejdajte sa zviesť privysokými podpätkami. Veľké klobúky nenosť. Radšej baretky a klobúky s úzkou strieškou. Doplnky majú byť rovnakej alebo málo kontrastnej farby celého oblečenia.

KED MÁTE PLNÚ POSTAVU

Musíte je celú opticky predlžiť a zaokruhlienia zakryť šikovným strihom a správnym zvislým delením.

Pre plné postavy sú vhodné:

- * studené farby a látky, ktoré nezdôrazňujú formy
- * úzke vysadené rukávy
- * V-výstrihy
- * naznačený pás

Nevhodné sú:

- * veľmi úzke alebo veľmi řídké sukne
- * veľké vzory a teplé farby (červená, oranžová, žltá)
- * lesklé alebo chlpate látky
- * na postavu lipnúci jersey alebo pleteniny
- * řídké opasky alebo tenké šnúrky v páse
- * naberaň volány a maše
- * nohavice

DOPLNKY: Kabelky majú byť ploché, pretože tučné tašky zdôrazňujú zaokruhlienie postavy. Pohodlné topánky s polovysokým podpätkom. Zvolte si klobúk a šál vo farbe očkového oblečenia, to je trik, ktorý opticky predlžuje postavu.

SIROKÉ BOKY:

Pri tejto chybicke musí sa zdôrazniť horná partia postavy, aby sa proporce vyrovnavali.

Odporúčame:

- * farbou, vzorom, materiálam zaujímať pôsobiaca horná časť
- * veľké goliere (aj z kožušiny), kravaty, šály, vrecká na živôtiku
- * dvojradové zapínanie
- * hrubo pletené pulóvre
- * svetlé blúzky k tmavým sukniám
- * sukne so zvislým delením

Neodporúčame:

- * priúzke alebo Šikmo strihané sukne, ktoré modelujú boky
- * kárované sukne
- * pevne stiahnuté opasky alebo veľmi zdôraznený pás
- * raglánové rukávy
- * špicaté výstrihy
- * prostý vrchný diel šiat, bez ozdob

DOPLNKY: Môžete voľne použiť fantáziu na ozdobenie živôtika. Pestré šatky, originálne goliere, nápadný šperk či bižutéria. Kabelky, ktoré visia obyčajne vo výške bokov, nesmú byť veľké a bruchaté.

ZENA SO SIROKÝMI PLECAMI

Mala by sa kvôli vyrovnaniu proporcii vziať všetkého, čo zdôrazňuje vrchnú časť postavy.

Odporúčame:

- * tmavé blúzky k svetlým sukniám
- * jednoradové zapínanie
- * V-výstrihy
- * úzke, predĺžené výložky
- * rukávy
- * rukáv zdôraznený, nie priliš stiahnutý pás
- * kárované a skladané sukne

Neodporúčame:

- * všetky efekty, ktoré formy živôtika zdôrazňujú
- * tesne obopínajúci pulóver
- * živôtik bez goliera a okrúhly výstrih
- * prikrátke rukávy
- * hranaté dekoltaž
- * vrecká na živôtiku
- * priečne pruhované alebo nápadne vyzvané blúzky

DOPLNKY: Neupútavajte pozornosť pri nápadnom bižutériu na blúzke. Noste podľa možnosti dlhú, nie silnú retaz, ktorá hornú časť postavy predlžuje. Krátke niekoľkoradové korále nepôsobia dobre, pretože skracujú krk.

KED MÁTE DLHÝ DRIEK

Treba hornú časť tela opticky skrátiť a nohy predlžiť, aby celkový zjav pôsobil harmonicky.

Odporúčame:

- * krátke kabátiky a bolerá
- * zvýšená línia pásu
- * opasok vo farbe sukne a blúzky nosené do sukne
- * topánky vo farbe pančuch

Neodporúčame:

- * dlhé kabátiky
- * predĺžený driek
- * podkasané živôtiky a blúzky nosené von zo sukne
- * prikrátke sukne
- * vysoko zatvorené topánky

DOPLNKY: Tesne pod krkem zaviazana mašta, krátka retaz alebo brošňa na výložke elegantného kostýmu opticky zdvívnuť linu pásu. Nohy v hlboko vystrihnutých topánkach na polovysokom podpätku a v pančuchách vo farebnom tóne topánok vyzerajú dlhšie. Tvar kabelky má byť pretiahnutý skôr do širky ako do dĺžky.

PRI KRÁTKOM DRIEKU

Si možno vrchnú časť postavy zodpovedajúcim strihom a detailmi opticky predlžiť, aby postava nepôsobila územčisto.

Vhodné sú:

- * dlhé kabátiky a blúzky na sukňu
- * predĺžený driek
- * rovné alebo málo vypasované kabátiky a kabáty
- * opasok vo farbe blúzky
- * dlhé výložky
- * zvislé lemovania a légy na blúzke
- * krátke sukne (ale len keď máte pekné nohy).

Nevhodné sú:

- * krátke kabátiky
- * zvýšený driek
- * řídké opasky
- * hranaté a ploché výstrihy
- * priečne zdôraznenie na blúzke
- * blúzky do sukne
- * veľmi vypasované šaty, kostýmy a kabáty

DOPLNKY: Opasok si nikdy nestahuje presne a pevne na páse, ale voľnejšie, a posuňte ho trochu dolu. Vhodné sú ľahko prepásané úzke pásy a retaze s príveskom. Aj športové kabelky, nosené na dlhom remene cez plece, a dlhé retaze pomáhajú predlžiť hornú partiu postavy.

ODPOVEDÁME NAŠIM ČITATEĽ'KÁM

"Mam 12-týždňovú dcérku. Krmím ju umelé. Do mlieka pridávam kašičku z vroclavskej múky. Avšak susedky mi vratia, že od múky dieťa sice tučne, ale nemá silu a ľahko môže dostat krvicu. Vraj ovesné vločky sú lepšie a výživnejšie. Neviem čo mám robiť, preto prosím, aby ste mi čo najskôr odpovedali".

Mnohé mamičky radi dávajú detom do pokrmu veľa rôznych kaší, nakoľko z takej diéty die-

ťa tučne a "dobре vypadá". Žiaľ, deti prekrmené uhlovadanmi (cukor, muka, kaša, pečivo, zeminy) sú oveľa náklonnejšie na krvicu. Jednostranná výživa nedáva dieťaťu dostatoč vitamínu D (proti krvici). Niektoré uhlovadnové produkty (najmä kaše, o.i. ovesné vločky) obsahujú isté zložky, ktoré stárajú prisvojovanie organizmom vitamínu D. Preto ovesné vločky neodporúčame. Pre spestrenie jedálneho lístka

môžeme z času na čas podať ovesné vločky, ale ten deň musíme zváčiť množstvo vápna, napríklad v podobe tvarohu. Samozrejme vratíme tu o defoch trochu starších, ako je vaša dcérka. Horeuvedené rady, nepodávania priliš veľa uhlovadnov dojčatám, nevylúčujú podávanie ich v nevelkom množstve. Múku v množstve 2 gramy na 100 gramov miešanek pridávame obyčajne okrem cukru k miešankam mliečnym,

ktoré pripravujeme pre dojčatá. Neskoršie pridávame k jedlu okrem cukru, sucháre a piškoty, kašičku, slizíky — to znamená uhlovadanové výrobky. Vec je v tom, aby sme podľa možnosti obmedzovali množstvo cukru, ale aby sme nezabudali na bielkoviny (tvaroh, vajíčka, mäso, mlieko), na zeleninu, ako aj ovocie, ktoré obsahuje potrebné minerálne soľe. Správna diéta a preventívne podávanie vitamínu D určite uchráni Vašu dcérku pred krvicou.

MAČKA A TIGER

(KAZAŠSKÁ ROZPRÁVKA)

Raz išla mačka po lese a uvidela mŕtvého tígra. Okolo neho behal malý tigrik. Mačka prišla ľúto, zobraza ho k sebe a začala krmieť vlastným mliekom. Tiger vyrástol na silného dravca a začal si sám zháňať potravu.

Raz sa vyhľadnúť tiger na mačku hodil a chcel ju zožrať. No mačka rýchle uhádla tigrov úmysel a dala sa na útek. Bleskúrych vylezieťa na strom a pozrela dolu. Tiger pribehol ku stromu a hovoril:

— O, živiteľka, krmiacia ma vlastným mliekom! Si mi drahá ako rodňa ma! Všetkemu si ma naučila. Prečo si ma však nenaučila liezať na stromy?

To som si nechala pre seba, — povedala mačka, a vyleiezla ešte vyššie.

Preložil — hv —

ZODPOVIEŠ?

1. Ako sa menoval križník, ktorý vstúpil do dejín výstrejom znamenajúcim zrod nového spoločenského zriadenia — socialistickej revolúcie?

2. V ktorom štáte a kedy vypustili raketu s prvým kozmonautom a ako sa menuje prvý kozmonaut?

3. Ktorá kozmická lode ako prvá pristala na mesiaci?

Rozlúštle nie posielajte do 20.III.t.r.

Z ČÍS. 2/66:

Josefová a Františková. Je stejný počet Josefa, syna Františka, ako Františka, syna Josefa.

Hádanka s kresbou: na kresbe bol jedenásť čísloviek 10.

Odmeny obdržia: L. Mšalová, M. Lukáš.

JAK VZNIKL ČLOVÉK

(Z mytolgie australských domorodcov)

Bázeň premáhá za tmy australského černocha. Tehdy ze stanu ani hlavu nevystríří. Proč? V noci vŕteži v božském Bun-jillovi zlá povaha. A kdo by sa mu chtíel postaviť do cesty? Ale v dne je veľký Bun-jil hodný, pilně pracuje a pomocí svého veľkého nože stvoriť na svetle všechno. Přesně řečeno téměř všechno kromě muže a ženy.

Když jednou — a je tomu dávno — slunko pěkně hňalo, seřízal nožem dva veľké kusy kůry a na každém z nich vytvořil z měkké hliny člověka. Z vláken kůry blahovičníku jim připevnil vlasy; jednomu rovné, druhému kudrnaté. Pak dýchli každému do úst, nosu a uší. Hned jak obživili, učil je Bun-jil mluvit a chodit. Byli to už od samého počátku pěkně urostlí muži.

Bun-jilov bratr je mocný vládce vod Pal-ly-yan, ktorý se stále koupá. Jednou spadol na dně hluboké jámy ruce: ponoril sa a vytáhl dvě postavy podobné téměř, ktoré stvořil Bun-jil. Byly to však ženy.

Oba mocná bratři spojili tyto čtyři bytosti do páru. Mužům dali šípy na zabití klokanů, ženám hůlky k rytí země a hledání koříneků. Tři dny zůstali s nimi Bun-jil a Pal-ly-yan a poučovali je. Pak se strhl mohutný vítr a odnesl božské bratry daleko do výše. Od té doby je nikdy nespadol oko domorodců.

VLADISLAV MARES





KALENDAR

Východ

SLNCA

Západ

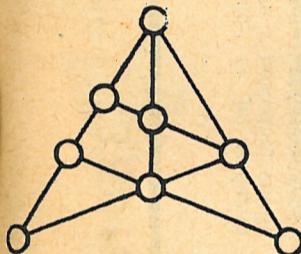
1.III.	6. hod. 23. min.	17. hod. 15. min.
15.III.	5. hod. 52. min.	17. hod. 40. min.
MESIACA		
1.III.	9. hod. 58. min.	2. hod. 30. min.
15.III.	3. hod. 16. min.	10. hod. 09. min.
Prvá štvrt 1.III.		
Plný mesiac 7.III.		
Posledná štvrt 14.III.		
Novy mesiac 22.III.		

P	W	S	C	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

PRÍSLOVIA

Suchý marec, studený apríl.
Ak mrzne 17. marca, potrvá zima ešte 40 dní.
Lepšie keď ta zima chveje, než marcové slnko hreje.
Keď v marci hrnieva — bude úrodný rok.
Ak na Kazimíra pekné počasie, bude úroda zemiakov.

HÁDANKY



Napište do krúžkov tejto čudnej pavučiny čísla 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, a 13 tak, aby ste vo všetkých označených spojeniach dosťali súčet 30.

Ak číslo nie je pod odcinou, alebo pod udcinou, ak nie je pod alebo nad zlomkovou čiarou, vždy sa ľahkomyselne usmejte. Toto má byť tažké? A predsa si myslíme, že sa trocha potrápíte, kým čísla jedna až osiem na kresbe poukladáte tak, aby ste zvisle i vodorovne dostali súčty po dvanásť.



STALO SA NA JOZEFU

Dvaja otcovia darovali svojim synom Jozefom na meniny nejaké knihy a ešte peniaze. Jeden dal svojmu synovi 150 zlých, druhý dal svojmu synovi 100 zlých. Celkový kapitál obidvoch Jozefov sa týmto zvýšil o 150 zlých. Nie, nie je to prielep, odôvodnenie je iné! Aké!

Rozluštenie pošlite do 20. marca t.r. na adresu redakcie.

HUMOR

Na hodine matematiky profesor skúša žiaka. Janko celý bledý, trasie sa pri tabuli pred nahnevaným profesorom. Samozrejme všetko sa mu poplieťo.

Anička, jeho verná kamarátka, chce mu pomôcť a preto polohlasne napovedá. Výsledok je však úplne opačný. Namiesto Janka, našepkavanie počul profesor:

— Prečo mi to napovedáš? — kričí — Však ja to viem!

A Anička, vôbec nezastrašená situáciou kľudne profesorovi:

— Tak prečo nás skúšate pán profesor, keď vy to už aj tak viete?

Všetci sa zasmiali aj s profesorom, ktorý dal potom Jankovi celkom dobrú známku.

— Však som si ju aj zaslúžil, — pýšil sa Janko. Ved na pripravenie odpovede potreboval som iba moment nepozornosti profesora!

ALOJZ KOSÚT

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

Nowe przepisy celne (II)

ZWOLNIENIA PRZYSŁUGUJĄCE OSOBOM PRZEKRACZAJĄCYM GRANICĘ PAŃSTWA W SASIEDZKIM RUCHU GRANICZNYM

Za sąsiedzki ruch graniczny uważa się ruch osobowy przez granicę państwową, odbywający się na podstawie polskich lub obcych przepustek albo równoznacznych dokumentów uprawniających do udania się na określony obszar w państwie sąsiadującym lub w Polsce, w szczególności tzw. pograniczny ruch turystyczny i mały ruch graniczny. Osobom przekraczającym granicę na podstawie wyżej wymienionych dokumentów zwalnia się od należności celnych przywozowych i wywozowych, przewożone ze sobą następujące przedmioty osobistego użytku:

1. przedmioty codziennego użytku — odzież, bielizna, obuwie, przybory toaletowe i inne drobne przedmioty — w potrzebnej ilości,
2. środki spożywcze — do 1 kg łącznie, w tym: mięso, wyroby mięsne i tłuszcze do 0,25 kg łącznie,
3. przewożone przez osobę w wieku od lat 18 wyroby tytoniowe — do 25 szt. papierosów lub do 5 szt. cygar albo do 25 gr. tytoniu,
4. leki, środki sanitarne i wyroby kosmetyczne w niewielkiej ilości,



PRAWNIK

5. drobne przedmioty o charakterze pamiątek lub upominków, jeżeli wartość rynkowa tych przedmiotów w Polsce nie przekracza łącznie kwoty 200 zł. i jeżeli zarazem rodzaj lub ilość tych przedmiotów albo inne okoliczności nie świadczą o ich przeznaczeniu na sprzedaż, albo do wymiany.

Ta kategoria osób może zabrać ze sobą pod warunkiem powrotnego przywozu lub uiszczania należności celnych następujące przedmioty osobistego użytku:

1. biżuterię, również z platyny i złota, o zwykłej dla niej wadze, lecz nie więcej niż 1 obrączkę, 1 pierścionek, 1 parę kolczyków, 1 parę spiniek, 1 medalion z łańcuszkiem i 1 zegarek,
2. 1 wózek dziecięcy lub inwalidzki, jeżeli dziecko lub inwalida przekracza granice w czasie przewozu wózka dla niego przeznaczonego,
3. 1 środek przewozowy używany zazwyczaj w komunikacji miejscowości (np. samochód).

Odrębne przepisy regulują zwolnienia celne dla pracowników pełniących służbę na granicy państowej, a przekraczających granicę w okresie pełnienia służby i w związku

ku ze służbą. Do powyższej kategorii należą między innymi:

— członkowie obsługi lub załogi publicznych środków przewozowych, które dokonują międzynarodowych przewozów osób lub towarów,

— osoby uprawnione do uduania się tylko na obszarze pograniczny w państwie sąsiadującym z Polską w związku z pracą w przedsiębiorstwach przewozowych spedycyjnych i przedsiębiorstwach podróżnych podróży, w związku z wykonywaniem na granicy prac przy urządzeniach technicznych, zwłaszcza komunikacyjnych, przy budowlach, regulacji rzek albo pracami pomiarowymi lub konserwatorskimi.

W stosunku do tej kategorii osób zwalnia się od należności celnych np. środki spożywcze określone normami na każdy dzień pobytu za granicą, z tym iż określone są równocześnie górne granice danych środków, których nie wolno przekroczyć.

W stosunku do wszystkich kategorii osób, o których była mowa w tym i w pozostałym odcinku obowiązują następujące zasady wspólne:

1. przedmioty nabycie za granicą należy wpisać do deklaracji celnej przywozowej i w zależności od tego jaką wartość celną one stanowią — zostają one zobo-

wiązane do obowiązku opłaty za bądź też oceny odpowiednio do obowiązujących stawek.

2. przy ocenie — czy konkretnie przedmioty podlegają zwolnieniu od opłaty celnych — przy wywozie i wwozie bierze się pod uwagę okoliczności dotyczące osoby przekraczającej granicę jak np. plec, wiek, zawał — a także inne okoliczności mające znaczenie dla określenia czy przedmioty przewożone są lub były potrzebne podróżnemu jak np. porę roku, sposób odbywania podróży itp.

Rozporządzenie zawiera nadto szereg przepisów szczegółowych dotyczących przesiedlenia się na pobyt stały wzgl. na pobyt czasowy (związanego np. z pracą za granicą), dotyczących zwolnienia przedmiotów stanowiących spadek lub zmiany rewindykowane i inne, których tutaj z uwagi na brak miejsca nie będziemy szczegółowo omawiać.

Jeżeli powyższe zagadnienia będą w związku z konkretnymi przypadkami interesować naszych czytelników — prosimy o zwracanie się do Redakcji listownie a wówczas odpowiademy bądź bezpośrednio zainteresowanemu Czytelnikowi, bądź też powróćmy do sprawy na łamach „Żivota”.

mec. W. FERFET

ZWIERZETA FUTERKOWE

Z roku na rok liczba ferm hodujacych zwierzęta futerkowe stopniowo wzrasta. Kilka słów zatem o zasadach trzymania i pielęgnowania ich.

Prawidłowe utrzymanie zwierząt i właściwe ich pielęgnowanie to jeden z podstawowych czynników dodatnio oddziałujących na ich normalny rozwój. Najlepszym systemem jest indywidualne trzymanie zwierząt. Każda klatka powinna być przy tym zaopatrzona w półeczki do podawania karmy oraz poidełka na wodę do picia. Sprzęt używany do sprzątania powinien składać się z osobnego wiaderka przeznaczonego wyłącznie do mycia naczyni służących do zadawania karmy, wiadra do mycia i odkażania domków, oraz wiadra, skrobaczki, łypaty i mioty do

zbierania nieczystości. Odchody i resztki karmy należy sprzątać z klatek i domków codziennie, wynosząc poza ogrodzenie fermy, do specjalnych dołów, które koniecznie trzeba zasypywać także codziennie wapnem chlorowym. W okresie letnim po sprzątnięciu klatek, aby używać do tego celu sprzęt należy odkaźić. Przed rozpoczęciem na fermie okresu wykotów, ważnym zabiegiem zapobiegającym zachorowaniu samicy i szczeniąt jest należyte przygotowanie domku i gniazda wykotowego. Po odkażeniu

domków przeznaczonych dla samicy, umieszcza się w nich gniazda wykotowe, które należy dobrze ocieplić za pomocą słomy, mchu itp. Po wykotach domki należy sprzątać i myć codziennie, poczawszy od pierwszego dnia, w którym szczenięta zaczęły z nich wychodzić. Szczenięta odsadza się od matek w wieku 2 miesięcy. Najpierw odsadza się szczenięta najmniejsze. W celu zapewnienia młodej prawidłowego rozwoju i lepszego wyjadania karmy, odsadzone szczenięta umieszcza się w klatkach pojedynczo. Domki należy myć 0,5% roztworem sody kauczukowej, lub 2% roztworem lizolu. Do wyniesienia poza obręb fermy zwierząt chorych lub padlych konieczna jest skrzynka wybita ocynkowaną blachą. Klatki i domki po zabraniu z nich zwierząt chorych lub padlych takie należy odkażić. Konieczne jest wydzielenie pewnej ilości zapasowych klatek, przeznaczonych do umieszczenia w nich, w razie potrzeby, chorych zwierząt.

DR HENRYK MĄCZKA

PLÜCKOVÁ POLIEVKÁ

Rozpočet pre 4 osoby: voda, soľ, 20 dkg plúcok, bobkový list, tlčené čierne koreniny, 10 dkg zeleniny koreňovej (mrkva, zeler, petržlen), 3 dkg hladkej mýky, 1/4 litra mlieka, ocoť.

Umyté plúcok dáme varif do studenej vody, pridáme očistenú koreňovú zeleninu, tlčené čierne koreniny, bobkový

list, citrónovú kôru a soľ. Uvarené plúcok i zeleninu vyberieme a pokrájame na rezance alebo zomelieme. Z hladkej mýky a mlieka pripravíme zátrepku, ktorú za stále-

ho miešania prilejme cez sit do vriaceho vývaru a všetko varíme dalej. Keď je vývar uvarený, pridáme pokrájané alebo pomleté plúcok so zeleninou a okyslime octom podlá chuti.

KOTLETY Z MIEŚANEJ ZELENINY

Rozpočet pre 4 osoby: 60 dkg mieśanej zeleniny,

2 vajcia, 2,5 dkg masla, 5 dkg suchárov, soľ, poskany zelený petržlen.

Koreňovú zeleninu očistíme a pokrájame na drobné kocky. Dusíme na masle, pridáme zelený hrášok, karfiol. Keď je zelenina celkom mäkká, pridáme rozmleté sušáre a vajcia s poskany zeleným petržlenom. Formujeme malé kotletky, ktoré opiečime na rozpustenom tuku.

NEVIETE AKO SI PORADIŤ V RÓZNYCH ŤAŽKOSTIACH A ZNEPOKOJUJÚCICH VÁS ZÁLEŽITOSTIACH? PÍSTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA „ŽIVOT“ — WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I p. NA OTÁZKY BUDEM ODPOVEDAŤ V TLAČI A PÍSOMNE.

ŽIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego Redaguje Kolegium. Redaktor Naczelný — Adam Chalupec. — Z-ca Red. Nacz. — Marian Kaškiewicz. Opracowanie graficzne — Kinga Skocinska. Opracowanie techniczne — Jerzy Nocun. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA“ RSW „PRAZA“, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL: 21-15-41, 28-22-81.

Zamówienia i przedpłaty na prenumeratę przyjmują do dnia 10 miesiąca poprzedzającego kwartał — urzędy pocztowe, listonosze i placówki „RUCHU“. Można również zaprenumerować pismo dokonując wpłaty na konto PKO nr 1-6-100020 CKPiW „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23. Ceny prenumeraty: kwart: 3 zł., półroczna: 6 zł. roczna 12 zł. Prenumerata za granicą o 40%. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmują Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdecentralizowanych można nabyć w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwnej „Ruch“, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto PKO Nr 114-6-700041 VII O/M Warszawa. Oddano do sklepu 25.I.1966. Podpisano do druku 23.II.1966. Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa ul. Smolna 12. Zam. 154. E-16.

ZAZNELI VÝSTRELY... TAK ZAHYNULA JEDNA Z NAJVERNEJŠÍCH HITLEROVSKÝCH AGENTIEK

OTVORENIE DRUHÉHO FRONTU V EUROPE SA UŽ DÁVNO OČAKÁVALO. AVŠAK ALIANTI SA USILovali ONESKORIŤ JEHU ZAČATIE. NEBolo TO VOBEC DIKTOVANÉ VOJENSKÝMI ZRETELMI, JEDNALO SA O TO, ABY SOVIETSKY SVÁZ, KTORÝ OD ROKU 1941 NIESOL HLAVNU ŤARCHU VOLY S HITLERIZMOM A NE-MECKO, VZAJOMNE VYKRVACALI V BOJI. PORAŽKY NA VÝCHODNOM FRONTE VYTvorili SITUACIU, V KTOREJ NEDALO SA DLI-HSIE PRETAHOVAŤ. ZAČA-TKOM ROKU 1944 ŠTÁB ZA-PADNÝCH ALIANTOV PRI-STUPL K INVÁZII „SIFRO-VANEJ KRYPTONÍMOM „O-VERLORD“.

Sústreďovanie anglických, amerických, kanadských a iných vojsk, muselo upítať pozornosť nemeckej výzvednej služby. Hlásenia poukazovali, že sa blíži deň invázie na pobrežie západnej Európy. Nedávali však istotu, kedy a najmä, na ktorom mieste pristane anglo-americká výsadka.

Toto tajomstvo poznali len niekoľké osoby, Churchill, Eisenhower, de Gaulle a niekoľko vysokých dôstojníkov štabu spojenecých armád, u ktorých sa zoskupovali všetky nite pripravovanej operácie.

Výzvedná služba RSHA (Ríšsky bezpečnostný úrad) snažila sa preniknúť tajomstvo „Overlordu“, ale britská Intelligence Service a americká strategická výzvedná služba OSS, dobre strážili svoje tajomstvo a usilovne pozorovali nemecké počítania, namiereňe na načítanie miesta. Vyskúšaní nemeckí špióni posielali na Ostrov, hynuli bez stopy. Štáb RSHA rozhodol sa previest poslednú skúšku — vyslat do Londýna svojho najlepšieho agenta na západ, dvadsaťtyročného Han-nu Hendersona.

Bola fanatickou nacistkou a neobvyklé schopnou agentkou. Talent herečky, znalosť techniky a plynulá znalosť niekoľkých jazykov, ako aj schopnosť prisposobiť sa v každom prostredí, robili ju nebezpečnou a nedolapiteľnou. Obdarenaná krasou, temperamentom a inteli-genciou robila fascinujúci dojem na mužov, obklopená početnými čítelmi. Samozrejme ich výber nikdy neboli nahodný a Hannie vedela sa v momente zmeniť z milenky na vypočítavého a zbaveného každého vyčítiek špióna. Britská výzvedná služba polovala na ňu v Alžírsku,

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k poberezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

HUMOR

Velký francúzsky režisér, dramaturg a herec Sacha Guitry (zemrel roku 1957) bol nesporne veľkým znalcom žien. Možno aj preto, že sa stihol písť očenit. Nedávno vysla v jeho vlastnej monografii, nazvaná „Guitry a ženy“, z ktorej citujeme niekoľko — veľmi sarkastických poznamok:

„Prvý muž, ktorý sa oženil neveredel, čo robi. Pre tých ďalších však už nies tiekáho spravedlivosti.“

„Keby ženy vedeli, ako veľmi ich muži luttu, odchádzali by oveľa skôr.“

„Ledením z nesporných znakov ženy je: nemá sú sestraru.“

ALIBI

Píta sa manželka manžela:
„Prosím tă, vissvetli mi, toto: večne rozprávaš všetkým našim známym, že si si ma vlastne zrobil pre peniaze. Ja om predsa nikdy nemala ani sŕf?“

Manžel odpovie: „A vies pre mnha aj iné spravedlnenie?“

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie cestovala do základne U-bootov vo Wilhelmshaven, výborne konšpirovaný britský agent v Berline náhodou pristiel na jej stopu. Inned

ale vždy sa jej podarilo uniknúť z pasce v poslednej chvíli. Hannie Hendersonová mala v Londýne nadviazat osobné styky s dôstojníkmi výzvednej služby a vydala si informácie, ktoré deň ľudit od nich informácie, ktoré deň a v akej oblasti začne invázia. Kontaktovala sa malá len s centrálu RSHA pomocou miniatúrneho vysielača, skrytého v dvojito rôznych klobúkach. Hlásenie a jej séria U-bootov vo Wilhelmshaven.

Istú noc, keď hustá hmla a nízke rázne mračna viseli nad Anglickom, k побerezu nedaleko Sunderlandu prikraľala sa nemecká ponorka. Bolo pocúť tiche čiapnutie gumového čína spusteného na vodu... O chvíľu Hannie uspokoja pristala a zanedbalo obývala už byt na Clifton Villa v Londýne, ako holandská vlastenka, ktorej sa podarilo pricestovať z Afriky. Prvobdobie svojho pobytu v Londýne venovala rozoznaniu situácií a nadziahaniu známosti. Za nejaký čas podarilo sa jej obdržať prácu ako tímčík z holandskiny do anglicky v jednom úrade aliančného štátu. Náhodou na večierku, Hannie sa zoznámila s dôstojníkom americkej výzvednej služby. Týmto prvým ohňík malo v rukách. Bola len otáčka či ho udrži, či Hannie očari mladého dôstojníka tak, aby sa do nej zamíral.

Do Berlina začali plynut prízničné mlaďá dôstojník, aby hľadala vedeľ, že za jej hrbotu niekoľko starostivo biele, aby úlohu zverejnenia jej gestapáckou výzvednou službou, mohla uspokojivo plniť.

V tom istom čase, keď Hannie c